

Mekân, Aidiyet ve Entegrasyon: Türkiye'deki Suriyeli Gençlerin Yükseköğrenim Süreçlerine Tematik Bir Yaklaşım

Muazzez Harunoğulları¹

Öz

Bu çalışma, Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören Suriyeli öğrencilerin eğitim süreçlerine, sosyal ve kültürel uyumlarına, maddi olanaklarına, geleceğe dair beklentilerine ve karşılaştıkları zorluklara yönelik görüşlerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Türkiye'de yükseköğretim sistemine dâhil olan göçmen öğrencilerin deneyimleri, hem akademik başarılarını hem de sosyal uyum süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Araştırmada, kültür, mekân, sosyal ilişkiler, ekonomik durum ve eğitim olmak üzere beş ana tema belirlenmiş; bu temalara uygun yarı yapılandırılmış Likert tipi bir anket uygulanmıştır. Araştırmacının örneklemini, Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde kayıtlı 565 Suriyeli öğrenci arasından gönüllülük esasına göre belirlenen 69 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcılar, Türk kültürünün yemek alışkanlıkları, sosyal ilişkilerdeki samimiyet ve misafirperverlik gibi unsurların, uyum süreçlerini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Üniversite personeli ve Türk öğrenciler tarafından sergilenen destekleyici tutumlar da aidiyet duygusunu artıran önemli faktörler arasında yer almaktadır. Öte yandan, dil bariyerleri ve ekonomik yetersizlikler öğrencilerin karşılaştığı temel zorluklar olarak öne çıkmaktadır. Çalışma sonucunda, Suriyeli öğrencilerin bütünleşme süreçlerinin çok boyutlu olduğu; kültürel uyum, sosyal kabul ve ekonomik destek mekanizmalarının birlikte değerlendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, göçmen öğrencilerin ihtiyaçlarına duyarlı, kapsayıcı eğitim ve destek politikalarının geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli öğrenciler; Suriyeli mülteci; uluslararası göç; yükseköğretim

ABSTRACT IN ENGLISH

Space, Belonging, and Integration: A Thematic Approach to the Higher Education Experiences of Syrian Youth in Türkiye

This study aims to thoroughly examine the educational experiences, social and cultural integration processes, financial conditions, future expectations, and the challenges faced by Syrian students enrolled at Kilis 7 Aralık University during the 2019–2020 academic year. The experiences of migrant students in Türkiye's higher education system directly influence both their academic success and social adaptation. Within this context, the research identifies five main themes-culture, space, social relations, economic status, and education-and employs a semi-structured Likert-type questionnaire designed around these themes. The sample of the study consists of 69 participants, selected on a voluntary basis from among 565 Syrian students registered at Kilis 7 Aralık University. Participants reported that elements of Turkish culture, such as culinary practices, hospitality, and the warmth in social interactions, positively contributed to their adaptation processes. Supportive attitudes from university staff and Turkish students were also highlighted as key factors enhancing

¹Prof. Dr. Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Türkiye, E-posta: muazzez@kilis.edu.tr

their sense of belonging. However, language barriers and financial difficulties emerged as significant challenges. The findings suggest that the integration processes of Syrian students are multidimensional and that cultural adaptation, social acceptance, and economic support mechanisms must be addressed holistically. In this context, it is important to develop inclusive education and support policies that are sensitive to the needs of migrant students.

Keywords: *Syrian students; Syrian refugees; international migration; higher education*

Giriş

Göç, sosyal, siyasal, ekonomik, psikolojik ve çevresel nedenlerden kaynaklanan (Tapan, 2021) ve bu boyutlarda derin sonuçlar doğuran karmaşık (Ergün & Atay Polat, 2022; Sever, 2022) bir olgudur. İnsanlık tarihinin her döneminde görülen göç (Bostancı & Durmaz, 2021; Brance vd., 2024), yer değiştirme hareketiyle birlikte bireylerin hayatta kalma ve yaşam standartlarını iyileştirme çabasının (Cindik-Herbrüggen & Demirkol, 2021) bir yansımasıdır. Monsutti (2005, s. 4), göçü “bireylerin daha iyi bir yaşam arayışı içinde olması” şeklinde tanımlayarak, göçün evrensel ve sürekli bir insan hareketliliği olduğuna dikkat çekmiştir. Bu yaklaşım, göçün bireysel ve kolektif anlamda yeni fırsatlar arayışıyla şekillendiğini göstermektedir. Göç; insan onurunu, güvenlik arayışını ve daha iyi bir gelecek (Brance vd., 2024) özlemini de temsil etmektedir. Bu nedenle göç, ekonomik veya politik sebeplerle yaşandığı gibi insani değerler ve idealler doğrultusunda da gerçekleşen bir süreçtir. Göç eden bireyler, güvenli bir yaşam alanı bulmanın yanı sıra, kimliklerini koruyabilecekleri, saygı görecekları ve potansiyellerini gerçekleştirebilecekleri bir ortam arayışı içindedir. Mülteci göçü; tarih boyunca savaşlar, çatışmalar, zulümler ve doğal afetler gibi nedenlerle sıkça meydana gelmiş ve bireylerin güvenli bir yaşam arayışıyla evlerini terk etmelerine yol açmıştır. Bu tür göç; bireyleri tanıdık kültürel, sosyal ve ekonomik ortamlarını terk etmeye ve genellikle zorlu koşullar altında yabancı toplumlar içinde yeni yerler aramaya zorlamıştır (Castles, de Haas & Miller, 2014; UNHCR, 2023). Martin (2017), savaşlar ve silahlı çatışmaların, zorunlu yerinden edilmenin temel belirleyicilerinden biri olduğuna ve bu tür durumların bireylerin yaşamlarında derin ve kalıcı dönüşümlere yol açtığına dikkat çekmiştir. Savaşın etkileri, yalnızca çatışma bölgeleriyle sınırlı kalmayıp, ülke genelinde sivil yaşamı ve altyapıyı ciddi ölçüde tahrip etmektedir. Kamu hizmetlerinin aksaması ve sivillerin doğrudan şiddete maruz kalması, kitlesel ve zorunlu göçü kaçınılmaz kılmaktadır.

2011 yılında başlayan Suriye İç Savaşı, başlangıçta hükümet güçleri ile muhalif gruplar arasında yaşanan çatışmalarla sınırlıyken, zamanla bölgesel ve uluslararası aktörlerin müdahaleleriyle çok daha karmaşık ve yıkıcı bir boyuta ulaşmıştır. Bu çok katmanlı savaş, Suriye'nin içyapısını aynı zamanda bölge dengelerini ve küresel güvenlik ortamını da derinden etkilemiştir. Çatışmaların doğrudan sonucu olarak meydana gelen zorunlu kitlesel göç hareketi, çağdaş dünyanın en büyük insani krizlerinden biri olarak değerlendirilmektedir (ACLED, 2023). Milyonlarca Suriyelinin ülkesini terk etmek zorunda kalmasına neden olan bu süreç, komşu ülkeler ve uluslararası toplum açısından uzun vadeli sosyal, ekonomik ve politik etkiler doğurmuştur. Günümüzde yaklaşık 4.6 milyon Suriyeli, başta Türkiye, Lübnan ve Ürdün olmak üzere komşu ülkelere ve Avrupa ülkelerine sığınmış durumdadır (UNHCR, 2025). Türkiye, coğrafi yakınlığı, ulaşım kolaylığı, tarihsel ve kültürel bağları ve uyguladığı açık kapı politikası nedeniyle (Coşkun & Kılıç, 2019: 12; Sirkeci & Eroğlu Utku, 2020, s. 331), ülkeye sığınan yaklaşık 3.6 milyon (Dereli, 2022; Yıldız 2023; GİB, 2023) Suriyeliye ev sahipliği yaparak, bu insani krizin en büyük yükünü taşıyan ülkelerin başında gelmiştir. Bu durum, insani

yardım ve yerel entegrasyon politikalarıyla birlikte uluslararası dayanışma ve sorumluluk paylaşımı konusundaki tartışmaları da beraberinde getirmiştir. 8 Aralık 2024'te Esad rejiminin düşmesi ve yeni Suriye yönetiminin idareyi ele almasıyla Türkiye'deki Suriyeli göçmenlerin bir kısmı ülkelerine dönmüştür. Geri dönüşlerin etkisiyle Türkiye'deki Suriyeli sayısı Nisan 2025'te 2.777.826'ya (UNHCR, 2025), 30 Ekim 2025'te ise 2.389.719 kişiye düşmüştür (GİB, 2025).

Türkiye'nin güney sınırındaki iller, Suriye'ye coğrafi yakınlıklarının yanı sıra sınırın her iki tarafında yaşayan halkların akrabalık bağları nedeniyle Suriyeli göçüne yoğun şekilde maruz kalmıştır. Bu illerden biri olan Kilis, göç dalgasının en çok etkilediği yerlerden biri olmuş, nüfusu ve yüzölçümüne oranla Türkiye'deki en fazla Suriyeliye ev sahipliği yapan şehirlerin başında gelmiştir (GİB, 2025). Coğrafi konumunun yanı sıra, Suriye iç savaşı öncesinde bu ülke ile yapılan sınır ticaretinin önemli bir ekonomik faaliyet olması, sınır bölgelerindeki akrabalık ilişkilerinin güçlü bir bağ oluşturmaları (Harunoğulları, 2016b) ve transit geçiş güzergâhı olma özelliği, Kilis'in bu süreçte ön plana çıkmasına yol açmıştır. Savaşın başlamasıyla birlikte Kilis, ekonomik ve sosyal yapısında önemli dönüşümler yaşamıştır. Şehir, neredeyse yerli nüfusu kadar büyük bir Suriyeli nüfusa ev sahipliği yaparak demografik yapısında etkili bir değişim yaşamıştır (Harunoğulları, 2023). Suriyeli göçmenler, Kilis'te sadece barınma ihtiyacını karşılamakla kalmamış, aynı zamanda ticaret, eğitim, sağlık ve sosyal hayat gibi pek çok alanda yerel halk ile entegre olmaya çalışmıştır (Türkoğlu vd., 2024). Bu durum, kültürel etkileşimlerin yanı sıra bazı sosyal ve ekonomik zorlukları da beraberinde getirmiştir. Kilis'in Suriyeli göçmenlere sunduğu imkânlar, şehrin uluslararası yardımlar ve sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri açısından da dikkat çeken bir merkez haline gelmesine katkıda bulunmuştur. Özellikle yerel yönetimlerin ve uluslararası kuruluşların iş birliğiyle yürütülen yardım ve destek projeleri, göçmenlerin temel ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli bir rol oynamıştır. Kilis örneği, göçmen krizlerine yönelik yerel düzeyde geliştirilen çözüm yaklaşımlarının ve dayanışma kültürünün başarılı bir örneğini temsil etmektedir.

Türkiye'de Üniversite Eğitimi Alan Yabancı Uyruklu Öğrenciler

Ülkelerin ekonomik kalkınmasındaki en önemli unsurlardan biri, donanımlı ve vasıflı insan gücüdür. Küreselleşmenin etkisiyle dünyada her alanda olduğu gibi eğitim alanında da hızlı bir değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. Küresel iş birlikleri, ortak pazar anlayışı ve uluslararası ticaret dinamikleri, eğitim sektörünü de etkilemektedir. Bu bağlamda yükseköğretim, ulusların ekonomik gelişimini desteklemenin yanında bireylere fırsatlar sağlamakta, kültürel çeşitliliğin, demokrasinin ve ticaretin teşvik edilmesine de katkıda bulunmaktadır (Marginson, 2010; Harunoğulları & Agcadağ Çelik, 2019). Bu nedenle yükseköğretimde ülkelerarası yabancı uyruklu öğrenci hareketliliği, küresel eğitim pazarında giderek daha önemli bir hale gelmektedir. Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının kesişim noktasında yer alan Türkiye, köklü tarihi ve zengin kültürel mirasıyla pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış önemli bir ülkedir (Harunoğulları, 2016a, s. 33). Doğu ile Batı arasında bir köprü konumunda bulunan Türkiye (Eke, 2018, s. 39; Şahankaya Adar & Urhan Çelik, 2023), sahip olduğu yükseköğretim kurumlarıyla yabancı uyruklu öğrenciler için cazip bir eğitim merkezi haline gelmiştir. Coğrafi konumunun sağladığı avantajlarla ayrı kültürleri bir araya getiren Türkiye'ye, dünyanın farklı ülkelerinden eğitim maksadıyla gelen öğrenci sayısı yıldan yıla artmaktadır (YÖK, 2025). Türkiye üniversitelerinde 2000 yılındaki uluslararası öğrenci sayısı yaklaşık 18 bin iken bu rakam 2013'te 48 bin 183'e ulaşmıştır (ÜAK, 2016). Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) 2008 yılından sonra mevzuat ve uygulamalarda çeşitli değişiklikler yapmış bunun sonucunda uluslararası öğrenci sayısı artmaya başlamıştır (Harunoğulları vd., 2019, s. 818). Yıllar içinde

yaşanan öğrenci artışıyla Türkiye’de 2019-2020 eğitim- öğretim döneminde üniversite eğitimi alan toplam yabancı uyruklu öğrenci sayısı 185 bin 4’e yükselmiştir. Bu öğrencilerin; 119 bin 580’i erkek, 65 bin 424’ü ise kız öğrencilerdir. Yabancı uyruklu öğrenciler içinde Suriye uyruklu öğrenciler birinci sırada gelmektedir (Tablo 1) (YÖK, 2025).

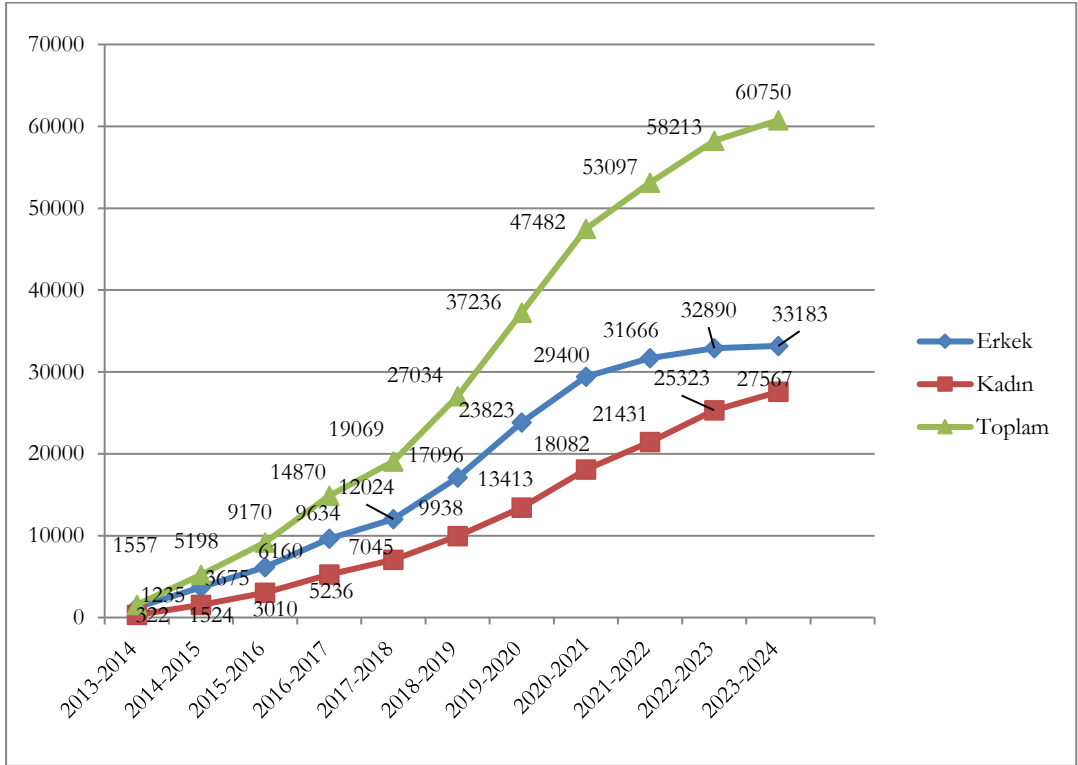
Tablo 1. Türkiye’de 2019- 2020 eğitim- öğretim yılında öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenci sayılarının en fazla olduğu ilk 20 ülke

Sıra	Ülke	Öğrenci sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
1	Suriye	23.823	13.413	37.236
2	Azerbaycan	15.430	5.639	21.069
3	Türkmenistan	10.566	7.450	18.016
4	Irak	6.769	2.983	9.757
5	İran	4.489	4.287	8.776
6	Afganistan	6.089	1.428	7.517
7	Somali	4.374	1.730	6.104
8	Mısır	2.931	1.178	4.109
9	Bulgaristan	1.773	1.915	3.688
10	Filistin	2.349	796	3.145
11	Yunanistan	1.408	1.466	2.874
12	Çin	1.327	1,106	2.433
13	Pakistan	1.744	642	2.386
14	Kazakistan	1.181	1.168	2.349
15	Nijerya	1.768	440	2.208
16	Kırgız Cumhuriyeti	981	811	1.792
17	Libya	1.260	448	1.708
18	Rusya	794	644	1.438
19	Kosova	705	602	1.307
20	Arnavutluk	501	648	1.149

Tablo, YÖK’ün Yükseköğretim İstatistiklerinden yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Suriye’de yaşanan iç savaş sonucu şehirler yıkılmış, kamu binaları büyük zarar görmüş, eğitim, sağlık gibi hizmetler verilemez olmuştur. Savaştan kaçan okul çağındaki milyonlarca kişinin eğitimi yarım kalmıştır. Türkiye’ye sığınan Suriyeli sayısının oldukça yüksek seviyede olması, sığınmacılara yönelik eğitim ihtiyacının ne derece önemli olduğunu gözler önüne sermiştir. YÖK, Suriyeli gençlerin yükseköğrenimlerini tamamlamaları amacıyla bir takım mühim kararlar almıştır. Bu kararlar 2012 yılının Eylül ayından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Türkiye’de devlet okullarında eğitim ücretsiz verilmektedir. Bakanlar Kurulu’nun 4 Eylül 2013’te aldığı kararla, yükseköğretim kurumlarında eğitim almaya başlayan Suriyeli öğrencilerden yeni kayıt esnasında ve öğrenim gördükleri program süresinde öğrenim ücreti alınmayacaktır (Seydi, 2014, s. 288; Harunoğulları vd., 2019, s. 819). 2014 yılından itibaren Türkiye üniversitelerindeki Suriyeli öğrenci sayısında belirgin bir artış görülmüştür. 2014-2015 eğitim- öğretim yılında Türkiye üniversitelerine kayıt olan Suriyeli öğrenci sayısı toplam 5.198 kişi iken bu rakam sonraki yıllarda sürekli artmıştır. 2019-2020 döneminde üniversite eğitimi alan Suriyeli öğrenci sayısı toplam 37.236’ya yükselmiştir. Bu rakam 2023-2024 eğitim-öğretim döneminde 60.750 kişi olmuştur (Şekil 1) (YÖK, 2025).

Şekil 1. Türkiye üniversitelerinde eğitim alan Suriyeli öğrenci sayılarında yaşanan artış (2013-2024).
Kaynak: YÖK'ün Yükseköğretim İstatistiklerinden yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Resmi kayıtlara göre 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında Türkiye'nin farklı illerindeki üniversitelerde eğitim gören 23.823 erkek, 13.413 kız toplam 37.236 Suriyeli öğrenci bulunmaktadır. Bu iller içinde 565 Suriyeli öğrenciyle Kilis 17. sırada yer almaktadır (Tablo 2) (YÖK, 2025).

Tablo 2. Türkiye'deki üniversitelerde eğitim gören Suriyeli öğrenci sayılarının en fazla olduğu ilk 20 il (2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı)

Sıra	İl	Suriyeli Öğrenci Sayısı			Üniversite Türü
		Erkek	Kadın	Toplam	
1	İstanbul	5.877	2.990	8.867	Devlet/ Vakıf
2	Şanlıurfa	1.531	1.146	2.677	Devlet
3	Gaziantep	1.282	985	2.267	Devlet/ Vakıf
4	Eskişehir	1.329	721	2.050	Devlet
5	Karabük	1.467	482	1.949	Devlet
6	Sürt	887	448	1.335	Devlet
7	Kahramanmaraş	746	562	1.308	Devlet
8	Mersin	540	661	1.201	Devlet / Vakıf
9	Elazığ	871	307	1.178	Devlet
10	Mardin	672	377	1.049	Devlet
11	Adana	473	361	834	Devlet
12	Ankara	529	283	812	Devlet / Vakıf
13	Hatay	318	368	686	Devlet
14	Bursa	375	270	645	Devlet

15	Samsun	452	171	623	Devlet
16	Malatya	308	272	580	Devlet
17	Kilis	280	285	565	Devlet
18	Konya	328	232	560	Devlet / Vakıf
19	Kayseri	332	206	538	Devlet
20	Sakarya	399	137	536	Devlet

Tablo, YÖK'ün üniversitelerdeki Suriye uyruklu öğrenci sayıları ve illere dağılımını gösteren istatistiklerinden derlenerek yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yükseköğrenime erişimlerinin sağlanması, Suriyeli öğrenciler üzerindeki yerinden edilmişliğin etkilerinin azaltılmasında ve ev sahibi toplumla sosyal ve ekonomik entegrasyonun desteklenmesinde önemli bir araç olarak görülmektedir (Arar vd., 2020; O'Keeffe & Niyonkuru, 2021; Parkinson, 2025). Yükseköğrenim, göçmen öğrencilerin iş sahibi olmalarında (Doyle & O'Toole, 2013) ve ev sahibi toplumla aidiyet duygusu geliştirerek yerel toplum üyeleri ile barışçıl ilişkiler kurmalarında yardımcı olabilir (Wright & Plasterer 2010; Cin & Doğan, 2021). Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de Suriyeli öğrenciler açısından yükseköğrenimden faydalanma konusunda; burslara erişememe, eğitim giderlerini karşılamak için çalışmak zorunda kalma gibi ekonomik zorluklar yaşama, dil engeli (Dryden-Peterson & Giles 2010), eğitimlerinde meydana gelen kesinti, travma deneyimleri, izolasyon ve destek eksikliği (Stevenson & Willott, 2007; Doyle & O'Toole 2013; Arar vd., 2020), ders kitapları gibi kaynakların eksikliği (Crea, 2016), üniversiteye gitmenin yüksek maliyeti (Anselme & Hands 2012) gibi pek çok sorun endişe kaynağı olmaktadır. Sığınmacıların karşılaştıkları sorunları aşmak için bir mücadele içinde bulunmaları, sistemde kendi yollarını bulmayı, dirençli olmayı ve gelişmeyi öğrenebildiklerini göstermektedir (Cin & Doğan, 2021). Dil engelini aşamayan Suriyeli öğrenciler; akademik katılımda, kurumsal yönelim ve bürokraside, sınıftaki diğer öğrencilerle iletişim kurmakta ve bilgiyi işlemede çeşitli zorluklar yaşamakta (Akbaşlı & Mavi, 2021; Arar vd., 2020; Gün, 2015; Kozikoğlu & Aslan, 2018; Taşar, 2019) bu durum onların özgüvenlerini düşürmekte, öz yeterliliklerini zayıflatmakta (Attar & Küçükşen, 2019; Gün, 2015; Kaya & Keklik, 2022; Özenç-Ira, Üzar-Özçetin & Çelik, 2024) ve sosyal uyumlarında önemli bir risk faktörü (Kaya & Keklik, 2022) olarak görülmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Metodolojisi

Bu çalışmanın amacı, Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında öğrenim gören Suriyeli öğrencilerin aldıkları eğitime, sosyal ve kültürel yaklaşımlarına, maddi olanaklarına ve geleceğe yönelik planlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırma, 2019 yılı güz döneminde Kilis'te yapılan bir saha çalışmasına dayanmaktadır. Bu çalışma, 2020 yılı öncesi veriler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. 2020 yılı itibarıyla etik kurul onayı alma zorunluluğu getirilmiş olmakla birlikte, bu çalışmada kullanılan veriler ve metodoloji, o dönemdeki etik kurallar çerçevesine uygun olarak elde edilmiştir. Çalışma sürecinde, katılımcıların gizliliği ve hakları korunarak, etik ilkelere tam uyum sağlanmıştır. Etik kurul onayı gerekliliği, çalışmanın gerçekleştirildiği dönemin sonrasına ait bir düzenleme olup çalışma, o dönemdeki yönetmeliklere ve gerekliliklere uygun şekilde tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde (KIYU) eğitim gören 565 öğrenci grubu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılmaya gönüllü toplam 69 Suriyeli öğrenci örneklem grubu olarak belirlenmiştir. Nicel ve nitel yöntemin birlikte kullanıldığı bu çalışmada, verilerin elde edilmesinde araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış bir anket formu tercih edilmiştir. Bu form, üçlü derecelendirilmiş

Likert tipi bir ölçek formu olarak düzenlenmiştir. Ölçek formunda yer alan maddeler için “katılıyorum (1)”, “katılmıyorum (2)”, “kararsızım (3)” dereceleri kullanılmıştır. Likert tipi ölçek soruları; kültür, mekân, sosyal ilişkiler, ekonomik durum ve eğitim olmak üzere beş tema altında gruplandırılmış; ölçek, öğrencilerin görüşlerini yansıtan yapılandırılmış 70 sorudan oluşturulmuştur. Ayrıca ankette katılımcıların göç sürecinde yaşadıkları problemler ve geleceğe yönelik düşüncelerini belirlemeyi amaçlayan açık uçlu olarak hazırlanan; Türkiye’deki eğitim süreci, burs alma durumu, okul saatleri dışında çalışma, Suriye iç savaşının etkisi ve gelecek planları ile ilgili 5 soruya da yer verilmiştir. Yüz yüze uygulanan anket çalışması sonucunda elde edilen nicel veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Her bir değişkene ilişkin yanıtların sayısal dağılımları belirlenmiş, mutlak frekanslar ile birlikte bu frekansların yüzde karşılıkları hesaplanarak ifade edilmiştir. Elde edilen bulgular, anlamlılık düzeyine göre yorumlanarak tablolar hâlinde sunulmuştur. Bu tablolar aracılığıyla katılımcıların görüşlerine ilişkin genel eğilimler daha açık biçimde belirtilmeye çalışılmıştır. Açık uçlu sorulara verilen cevapların, sayısal destekli nitel analizi yapılmış, cevaplar frekans ve yüzdelik oranlarıyla desteklenmiştir.

Bulgular

Demografik Verilerin Analizi

Katılımcıların cinsiyet dağılımına bakıldığında, 38’i (%55,07) kadın, 31’i (%44,93) erkektir. Toplam katılımcı sayısı 69’dur. Öğrencilerin %66,67’si 17-21, %31,88’i 22-26, %1,45’i 27-31 yaş grubunda yer almaktadır. KIYU’da eğitim gören Suriyeli öğrenciler; Halep (%71) başta olmak üzere İdlib, Şam, Lazkiye, Haseke, Humus, Hama, Rakka gibi yerleşmelerden Türkiye’ye göç etmişlerdir (Tablo 3).

Tablo 3. Katılımcıların demografik bilgileri

Cinsiyet	N	Yüzde (%)	Yaş	N	Yüzde (%)
Kadın	38	55,07	17-21	46	66,67
Erkek	31	44,93	22-26	22	31,88
			27-31	1	1,45
Toplam	69	100	Toplam	69	100
Doğum Yeri	N	%	Doğum Yeri	N	Yüzde (%)
Halep	49	71,00	Humus	3	4,35
İdlib	4	5,80	Hama	1	1,45
Şam	4	5,80	Rakka	2	2,90
Lazkiye	3	4,35			
Haseke	3	4,35	Toplam	69	100

Katılımcıların Eğitime İlişkin Bilgilerinin Analizi ve Değerlendirilmesi

Suriyeli öğrencilerin önemli bir kısmı (%42,03) 1. sınıfta eğitim görmektedir. Buna göre katılımcıların çoğunluğu öğrenimlerinin başında bulunmaktadır. Öğrencilerin %20,29’u 2. sınıfta, %18,84’ü 3. sınıftadır. Daha az sayıda öğrenci ise hazırlık sınıfında (%2,90) ve 4. sınıfta (%4,35) öğrenim görmektedir. Bu verilere göre öğrenciler, çoğunlukla alt sınıflarda yoğunlaşmakta, dolayısıyla eğitim süreçlerinde ilerleme kaydetmektedirler. Katılımcıların yaklaşık yarısı (%47,83) Türkiye’de 3 yıl öğrenim görmüş olup, bu süre çoğunluğu temsil etmektedir. Daha uzun süre (4-6 yıl arası) öğrenim görenlerin oranı ise toplamda %48,82’dir. 7 yıl (%4,35) ve 8 yıl (%1,45) süreyle öğrenim görenlerin sayısı oldukça azdır. Verilere göre katılımcıların önemli bir kısmı eğitim süreçlerine görece yeni başlamış durumdadırlar. Öğrencilerin en sık tercih ettiği bölüm, %15,94 oranıyla "Uluslararası Ticaret ve Lojistik"tir.

Bunu, %10,14 ile "Fen Bilgisi Öğretmenliği" ve %7,25 ile "Elektrik-Elektronik Mühendisliği", "İnşaat Mühendisliği", "İktisat" ve "Sosyal Bilgiler Öğretmenliği" izlemektedir. Diğer bölümler arasında daha düşük oranda tercihler görülmektedir. Bu çeşitliliğe bakıldığında Suriyeli öğrencilerin çeşitli mesleki alanlara ilgi duyduğu söylenebilir. Dil eğitimi alma durumu verilerine göre öğrencilerin büyük bir kısmı (%56,52) Türkçe eğitimi almaya devam etmektedir. Katılımcıların %17,39'u daha önce dil eğitimi almıştır. Buna karşın, %26,09 oranındaki öğrenciler dil eğitimi almadığını belirtmiştir. Bu verilere göre Türkçe eğitimi, Suriyeli öğrenciler için önemli bir ihtiyaç olmaya devam etmektedir (Tablo 4). Bulgulara göre Suriyeli öğrenciler, Türkiye'de eğitim süreçlerine adapte olmaya çalışmakta ve ağırlıklı olarak alt sınıflarda öğrenim görmektedirler. Eğitim düzeyi ve öğrenim süresi ile dil eğitimi alma oranları, öğrencilerin akademik ve dil yetkinliklerini geliştirmekte olduklarını belirtmektedir. Bölüm tercihlerinde ise geniş bir mesleki ilgi yelpazesi olduğu görülmektedir. Bu durum, Suriyeli öğrencilerin Türkiye'de hem bireysel hem de toplumsal entegrasyon sürecine katkı sağladığının göstergesidir.

Tablo 4. Suriyeli öğrencilerin eğitimine ilişkin bilgiler

Eğitim Düzeyi	N	%	Türkiye'de Öğrenim Gördüğü Süre	N	%
Hazırlık sınıfı	2	2,90	3 Yıl	33	47,83
1. Sınıf	29	42,03	4 Yıl	16	23,19
2. Sınıf	14	20,29	5 Yıl	9	13,04
3. Sınıf	13	18,84	6 Yıl	8	11,59
4. Sınıf	3	4,35	7 Yıl	3	4,35
Toplam	69	100	8Yıl	1	1,45
			Toplam	69	100
Öğrenime Devam Edilen Bölüm	N	%	Dil Eğitimi	N	%
Bilgisayar Programcılığı	2	2,90	Evet, alıyorum	39	56,52
Elektrik-Elektronik Mühendisliği	5	7,25	Şu anda almıyorum daha önce	12	17,39
İnşaat Mühendisliği	5	7,25	aldım		
Arap Dili	1	1,45	Hayır, almıyorum	18	26,09
İşletme	1	1,45	Toplam	69	100
İktisat	5	7,25			
İlahiyat	1	1,45			
Uluslararası Ticaret ve Lojistik	11	15,94			
Turizm	2	2,90			
Coğrafya	3	4,35			
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	5	7,25			
Sınıf Öğretmenliği	3	4,35			
Fen Bilgisi Öğretmenliği	7	10,14			
Hemşirelik	2	2,90			
Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik	5	7,25			
Türkçe Öğretmenliği	2	2,90			
İnşaat	1	1,45			
Matematik	2	2,90			
Eczacılık	1	1,45			
Türk Dili ve Edebiyatı	3	4,35			
Okul Öncesi	2	2,90			
Toplam	69	100			

Suriyeli Öğrencilerin Göç Sürecinde Yaşadıkları Sorunların Analizi ve Değerlendirilmesi

Savaşın yıkıcı etkisi, siyasi istikrarsızlık, sıcak çatışmaların, tutuklamaların ve terör saldırılarının etkisiyle vatanlarını geride bırakmak zorunda kalan Suriyeli sığınmacıların, göç öncesi ve sonrasında yaşadıkları pek çok sorun söz konusudur. Üniversite eğitimi sürecinde katılımcıların %13,04'ü herhangi bir sorun yaşamadığını belirtmiştir. En yaygın sorun, katılımcıların %56,53'ü tarafından belirtilen dil problemidir. Suriyeli öğrencilerin içinde bulundukları toplumla sosyal, kültürel, ekonomik olarak kolay bir şekilde bütünleşebilmeleri için yerel toplumla etkili iletişim içine girmeleri gerekmektedir. Bu nedenle Türkçe öğrenimi Suriyeli öğrenciler açısından önem kazanmaktadır. Katılımcılardan %2,90'ı, yabancı öğrenciler için rehberlik servisinin eksikliği bir sorun olarak görmektedir. %24,63'ü maddi sıkıntılar yaşadığını ifade etmiştir. Kilis şehrinde yaşayan bazı Suriyeli yükseköğretim öğrencileri için ev giderlerinin fazla olması ve yaşam şartlarının pahalı olması önemli bir mesele olarak görülmektedir. Katılımcıların %2,90'ı eğitim aldıkları bölümü değiştirmek istediğini dile getirmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Suriyeli öğrencilerin Türkiye'deki eğitim sürecinde yaşanan sorunlar

Yaşanan Sorunlar	N	%
Herhangi bir sorun yaşamadım	9	13,04
Yaşadığım en önemli sorun dil bariyeridir	39	56,53
Üniversitede yabancı öğrencilerin başvuracağı bir rehberlik servisinin olmasını isterdim	2	2,90
Maddi sorunlar	17	24,63
Eğitim aldığım bölümü değiştirmek isterdim	2	2,90
Toplam	69	100

Bu verilere göre en yaygın problem dil ile ilgilidir, bunun yanı sıra maddi sıkıntılar da önemli bir engel teşkil etmektedir. Rehberlik hizmetlerinin eksikliği ve bölüm tercihi ile ilgili sorunlar ise daha az katılımcı tarafından dile getirilmiştir.

Suriyeli Öğrencilerin Yaşam Koşulları ve Barınma Durumlarına İlişkin Bilgilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Katılımcıların yaklaşık %77'si hayatlarının büyük kısmını Suriye'de şehirlerde geçirmiştir. Bu husus, katılımcıların genellikle kentleşmiş alanlardan geldiğini ve şehir yaşamına alışkın olduklarını ifade etmektedir. Kasabalarda yaşayanların oranı %17,39, köylerde yaşayanların oranı ise sadece %5,80'dir. Verilere göre, katılımcıların çoğunluğu kent merkezli bir yaşam tarzına sahiptir. Katılımcılar arasında Türkiye'de 4 ila 7 yıldır yaşayanların oranı oldukça yüksektir (%81,18). Bu durum, öğrencilerin büyük bir kısmının Türkiye'deki yaşamlarına önemli ölçüde adapte olduklarını ve uzun vadeli bir yaşam süreci içinde bulunduklarını düşündürmektedir. Daha kısa süreler (1-3 yıl) için bu oran oldukça düşüktür (%14,48), dolayısıyla katılımcıların çoğu Türkiye'de bir süredir yerleşik hale gelmiştir. Katılımcıların %94,20'si aileleriyle birlikte yaşarken, yalnızca %5,80'i yurttan kalmaktadır. Buna göre öğrenciler, aileleriyle birlikte ya da bireysel olarak yurt ortamında yaşamayı tercih etmektedirler. Katılımcıların çoğunun aileleriyle birlikte aynı evde yaşamayı yeğlemesi, sosyal destek sisteminin güçlü olduğunu göstermektedir. Bu veri öğrencilerin, hem ekonomik hem de duygusal destek aldıkları ve aile desteğiyle yaşamlarını sürdürdükleri şeklinde yorumlanabilir. Katılımcıların yaşadığı evlerde en sık karşılaşılan durum, 6 veya 7 kişinin birlikte yaşamasıdır. Evde yaşayan kişi sayısı genellikle 4 ile 8 kişi arasında değişmektedir (%81,22). Daha küçük

veya daha kalabalık haneler ise nadirdir. Buna göre geniş aile odaklı yaşam tarzı devam etmekte ve Suriyeli öğrenciler aileleriyle kalabalık bir şekilde yaşama eğilimindedirler (Tablo 6). Bu eğilim, kültürel bir alışkanlık olabileceği gibi maddi koşullardan da kaynaklanıyor olabilir.

Tablo 6. Öğrencilerin Suriye’de yaşadıkları ve barındıkları yerlere ilişkin bilgiler

Suriye’de Nerede Yaşadıkları	N	%	Kaç Yıldır Türkiye’de Yaşadıkları	N	%
Köy	4	5,80	2 Yıl	2	2,89
Kasaba	12	17,39	3 Yıl	8	11,59
Şehir	53	76,81	4 Yıl	15	21,78
Toplam	69	100	5 Yıl	16	23,18
			6 Yıl	11	15,94
			7 Yıl	14	20,28
			8 Yıl	3	4,34
			Toplam	69	100
Kilis’te Barındıkları Yer	N	%	Kilis’te Kimlerle Yaşadıkları	N	%
Yurt	4	5,80	Ailesiyle Birlikte	65	94,20
Ev	65	94,20	Tek Başına	4	5,80
Toplam	69	100	Toplam	69	100
Evde Kaç Kişi Yaşadıkları	N	%	Evde Kaç Kişi Yaşadıkları	N	%
1	3	4,35	7	14	20,29
2	1	1,44	8	11	15,95
3	4	5,80	9	2	2,90
4	8	11,60	10	2	2,90
5	9	13,04	13	1	1,44
6	14	20,29	Toplam	69	100

Katılımcıların büyük çoğunluğunun Suriye’de şehirlerde yaşamış olması, şehir yaşamına uyum konusunda avantaj sağlayabilir. Uzun süre Türkiye’de yaşayanların yüksek oranı, bu öğrencilerin yeni çevrelerine uyum sağlama konusunda başarılı oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Aile Bireylerine İlişkin Bilgilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Katılımcıların çoğunlukla 5 (%18,84) ve 6 (%23,19) kardeş oldukları görülmektedir. 3 ve 4 kardeşi olanlar da önemli bir orana sahiptir (her biri %14,49). Daha az kardeşi (1-2) veya daha fazla kardeşi (8-12) olanlar daha düşük oranlarda temsil edilmektedir. Veriler, Suriyeli öğrencilerin genellikle çok çocuklu ailelerden geldiğini, çoğunluğunun 3 ila 6 arasında kardeşe sahip olduğunu (%70,01) göstermektedir. 3 kardeşi okuyanlar (%21,74) en yüksek oranı temsil etmektedir. 1 kardeşi okuyanlar (%18,83) ve 2 kardeşi okuyanlar (%13,04) da dikkat çekicidir. Hiç kardeşi okumayanların oranı %8,70’tir. Buna göre Suriyeli aileler, eğitim konusunda çaba göstermekte, genellikle birden fazla kardeş aynı anda eğitim almakta ve aileler eğitime önem vermektedirler. Ayrıca kardeşlerin çoğunluğu eğitim alırken, hiç okula gitmeyen kardeşlerin varlığı, bu ailelerde eğitim fırsatlarının eşit dağılmadığı şeklinde yorumlanabilir. Ailelerin %43,48’inde sadece 1 kişi çalışmaktadır. Bu husus, ekonomik yükün genellikle bir kişinin üzerinde olduğu biçiminde değerlendirilebilir. Ailelerin %26,09’unda 2 kişi çalışırken, %14,50’sinde 3 kişi çalışmaktadır. Çalışan kimsenin olmadığı ailelerin oranının %5,80 olması, ekonomik olarak bağımlı aileler bulunduğunu ifade etmektedir. 4 veya daha fazla kişinin çalıştığı aileler ise toplamda %9,13 oranındadır (Tablo 7).

Tablo 7. Suriyeli öğrencilerin ailelerinde çalışan sayısına ve kardeşlerine ilişkin bilgiler

Kardeş Sayısı	N	%	Okuyan Kardeş Sayısı	N	%
1	1	1,44	0	6	8,70
2	5	7,25	1	13	18,83
3	10	14,49	2	9	13,04
4	10	14,49	3	15	21,74
5	13	18,84	4	6	8,70
6	16	23,19	5	6	8,70
7	6	8,70	6	8	11,59
8	2	2,90	7	2	2,90
9	4	5,79	8	2	2,90
10	1	1,44	9	2	2,90
11	1	1,44	Toplam	69	100
12	1	1,44			
Toplam	69	100			
Ailede Kaç Kişi Çalıştığı	N	%	Ailede Kaç Kişi Çalıştığı	N	%
0	4	5,80	5	1	1,44
1	30	43,48	6	3	4,35
2	18	26,09	7	1	1,44
3	10	14,50	Toplam	69	100
4	2	2,90			

Çalışan kişi sayısının azlığı, özellikle çok çocuklu ailelerde ekonomik baskının artmasına neden olabilmektedir. Eğitim gören kardeşlerin bulunması, ailelerin eğitim konusuna önem verdiğini ortaya koyarken, ayrıca ekonomik yükü artırmada bir etken olarak görülmektedir. Çalışan bireylerin azlığı, bu eğitim sürecini daha da zorlaştırabilir. Dolayısıyla Suriyeli öğrenciler ve aileleri için daha fazla ekonomik destek programının geliştirilmesi gerekliliği söz konusu olabilir. Özellikle eğitime erişim imkânlarının artırılması ve mali desteklerin sağlanması, ailelerin sosyal ve ekonomik refahını iyileştirebilir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu, sosyolojik açıdan çekirdek aile yapısı içerisinde konumlanmaktadır. Suriyelilerde her ne kadar çok eşlilik görülse de katılımcıların tamamı tek çekirdek aile yapısına sahiptir. Bu durum, katılımcıların ailevi yaşam biçimlerinin; ebeveyn (anne ve baba) ile çocuk(lar)dan oluşan, geniş aile bireylerinin aynı hane içerisinde sürekli yer almadığı bir yapı içerisinde sürdüğünü göstermektedir. Bu yapı, sosyokültürel ve ekonomik etkenlerle ilişkili olarak katılımcıların deneyimlerini ve algılarını belirleyici bir unsur olabilmektedir. Öğrencilerden annelerinin hayatta olduğunu belirtenlerin oranı %97,1 gibi çok yüksek bir seviyededir. Dolayısıyla öğrencilerin büyük çoğunluğu anneleriyle bağlantılarına devam etmektedir. Babalarının hayatta olduğunu belirtenlerin oranı ise %85,51 ile annelere kıyasla biraz daha düşüktür. Bu fark, savaş nedeniyle babaların hayatta kalma oranının daha düşük olabileceğini düşündürmektedir.

Üniversite mezunu olan babaların oranı %28,82 ile en yüksektir. Lise mezunları %23,73, ortaokul mezunları %15,25, okuryazar olmayan babaların oranı %10,17'dir. Üniversite mezunu annelerin oranı %7,46, lise mezunları %17,91, ortaokul mezunları %26,87, ilkokul mezunları %19,40, okuryazar olmayan annelerin oranı %13,43'tür. Bu verilere göre babalar genellikle daha yüksek eğitim seviyesine sahiptirler. Annelerin eğitim düzeyi genellikle babalara göre daha düşüktür. Eğitim seviyesinin düşük olması kadınların eğitime erişimindeki zorlukları veya kültürel engelleri yansıtabilir. Ancak her iki ebeveyn grubunda da lise ve üniversite mezunu oranlarının dikkat çekici olması, eğitim seviyesinin zaman içinde artmış olabileceğini göstermektedir. Annelerin büyük çoğunluğu ev hanımıdır (%97,01). Çalışan anneler yalnızca %2,99 oranında öğretmenlik mesleğinde yer almaktadır. Bu veriler, geleneksel rol dağılımının

sürdüğünü ve annelerin genellikle ekonomik üretime katılmadığını düşündürmektedir. Verilere göre babaların geniş bir meslek yelpazesi bulunmaktadır. En yaygın meslek grubu, serbest meslek (%27,10) olarak belirlenmiştir. Bunu işçiler (%10,16), esnaf (%6,78), inşaat ustaları (%6,78) ve öğretmenler (%6,78) takip etmektedir. Diğer meslekler daha düşük oranlarda temsil edilmektedir (örneğin mühendis %1,70, mimar %3,38). Araştırma bulgularına göre babaların büyük çoğunluğu, serbest meslek ve işçilik gibi fiziksel veya ticari mesleklere yönelmiş durumdadır (Tablo 8).

Tablo 8. Suriyeli öğrencilerin anne ve babalarına ilişkin bilgiler

Annenin Hayatta Olması	N	%	Babanın Hayatta Olması	N	%
Evet	67	97,1	Evet	59	85,51
Hayır	2	2,90	Hayır	10	14,49
Toplam	69	100	Toplam	69	100
Babanın Eğitim Durumu	N	%	Annenin Eğitim Durumu	N	%
Okuryazar Değil	6	10,17	Okuryazar Değil	9	13,43
Okur Yazar	7	11,86	Okur Yazar	10	14,93
İlkokul	6	10,17	İlkokul	13	19,40
Ortaokul	9	15,25	Ortaokul	18	26,87
Lise	14	23,73	Lise	12	17,91
Üniversite	17	28,82	Üniversite	5	7,46
Toplam	59	100	Toplam	67	100
Annenin Mesleği	N	%	Babanın Mesleği	N	%
Ev Hanımı	65	97,01	Çalışmıyor	4	6,78
Öğretmen	2	2,99	Tüccar	3	5,08
Toplam	67	100	Berber	1	1,70
Babanın Mesleği	N	%	Terzi	1	1,70
Boyacı	1	1,70	Manav	1	1,70
Şoför	1	1,70	İnşaat Ustası	4	6,78
Öğretmen	4	6,78	Memur	1	1,70
Emekli	1	1,70	Avukat	2	3,38
İşçi	6	10,16	Çiftçi	1	1,70
Tercüman	1	1,70	Mimar	2	3,38
Asker	1	1,70	Mühendis	1	1,70
Serbest Meslek	16	27,10	Sağlık personeli	1	1,70
Demirci	2	3,38	Toplam	59	100
Esnaf	4	6,78			

Burs Alma Durumu ile Okul Saatleri Dışında Çalışma Durumlarına İlişkin Bilgilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Burslar, maaşlar ve hane geliri gibi finansal kaynaklar, öğrencilerin akademik başarısını önemli ölçüde etkileyen finansal zorlukların etkisini hafifletebilir. Burslar ve yarı zamanlı işlerden elde edilen gelirler öğrenim, kitap ve yaşam giderlerini karşılayarak öğrenciler üzerindeki finansal stresi azaltabilir. Maaş gelirleri günlük ihtiyaçları karşılamada olumlu gibi görünse de zaman yönetimi açısından zorluklar meydana getirerek öğrencilerin akademik performansını olumsuz yönde etkileyebilir (Kavak & Sakız, 2025). Katılımcıların yalnızca %28,99'u burs aldığını belirtmiştir. Buna karşılık, %71,01'lik bir oranla burs almayanlar çoğunluktadır. Bu durum, Suriyeli öğrencilerin önemli bir bölümünün eğitim giderlerini karşılamakta dış destek mekanizmalarından yeterince yararlanamadığını göstermektedir. Burs alanların oranının düşük olması, öğrencilerin finansal zorluklar yaşama olasılığını arttırmaktadır. Katılımcıların %24,64'ü okul saatleri dışında çalıştığını belirtirken, %75,36'sı herhangi bir işte çalışmadığını

ifade etmiştir. Suriyeli öğrenciler arasında çalışanların oranı, bu bireylerin eğitim süreçlerini devam ettirebilmek için ek ekonomik kaynaklara ihtiyaç duyduklarının bir göstergesidir. Bu, öğrencilerin eğitimle birlikte çalışma yükünü de üstlendiğini ve bu durumun akademik başarılarını olumsuz etkileyebileceğini düşündürmektedir. Çalışan öğrencilerin oranı, ekonomik ihtiyaçların bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ancak çoğunluğun çalışmaması, öğrencilerin aile desteğiyle veya başka yollarla (yardım alma gibi) geçimlerini sağladığı yönünde yorumlanabilir (Tablo 9).

Tablo 9. Suriyeli öğrencilerin burs alma ve çalışma durumları

Burs alıyor mu?	N	%	Okul saatleri dışında çalışıyor mu?	N	%
Evet	20	28,99	Evet	17	24,64
Hayır	49	71,01	Hayır	52	75,36
Toplam	69	100	Toplam	69	100

Suriyeli Öğrencilerin Suriye'deki İç Savaşın Etkilerine İlişkin Görüşlerinin Analizi ve Değerlendirilmesi

Savaş ortamında yaşanan sıcak çatışmalar, bombalanan evler, göç sırasında rejim güçleri veya terör örgütlerine yakalanma korkusu, aile bireylerinin ve komşuların kaybı gibi travmatik olaylar, bireylerin psikolojileri üzerinde derin etkiler bırakmıştır. Savaşın yarattığı travmatik deneyimler, aileler arasında korku, gerilim ve huzursuzluğa neden olmuştur. Suriyeli göçmenler, sevdiklerinin ölümlerine tanık olmuş ve ağır acılar yaşamışlardır. Bu ortam, onların ülkelerini terk etmelerine, her şeylerini kaybetmelerine yol açmıştır (Al-Shagran vd., 2015, s. 46). Suriye'deki savaş, milyonlarca insanın hayatını altüst etmiş ve onları hem fiziksel hem de duygusal olarak derinden etkilemiştir. İlk başta büyük bir kültürel ve psikolojik şok yaşayan sığınmacılar, zamanla bu yeni hayata uyum sağlamaya çalışmışlardır. Katılımcılardan "göçün ilk yıllarında çok etkilendik" diyenlerin oranı %23,19'dur. Bu oran, iç savaş ve beraberinde gelişen göç sürecinin katılımcılar üzerindeki derin etkilerini ve bu travmatik sürecin yarattığı sosyoekonomik dönüşümü yansıtmaktadır. Ancak uyum süreci kolay olmamış, evlerinden ve geçmişlerinden koparılan insanlar derin bir özlemle karşı karşıya kalmıştır. Savaşın getirdiği fiziksel kayıplar da çok büyüktür. Katılımcıların %26,09'u "evimizi her şeyimizi kaybettik," diyerek savaşın somut etkilerini dile getirmiştir. Bu kayıplar, sadece maddi varlıklarla sınırlı kalmamış, psikolojik olarak da büyük bir yıkıma neden olmuştur. Katılımcıların %17,91'u "psikolojik olarak çok etkilendim," ifadesiyle savaşın ruhsal boyutunu gözler önüne sermektedir. Belki de en ağır yüklerden biri vatan özlemidir. Katılımcıların %32,81'i "ülkemi ve geride bıraktığım yakınlarımı özleyorum" diyerek savaşın fiziksel ve de duygusal bağları da kopardığını vurgulamaktadır. Bu tür ifadeler, zorunlu göç deneyiminin mekânsal bir yer değişiminden öte, bireylerin kimlik algıları ve aidiyet duyguları üzerinde derin etkiler bıraktığını göstermektedir (Tablo 10).

Tablo 10. Suriye'deki iç savaşın Suriyeli öğrenciler üzerindeki etkileri

Savaşın Etkileri	N	%
Göçün ilk yıllarında çok etkilendik	16	23,19
Evimizi, her şeyimizi kaybettik	18	26,09
Psikolojik olarak çok etkilendim	12	17,91
Ülkemi ve geride bıraktığım yakınlarımı özleyorum	23	32,81
Toplam	69	100

Suriyeli Öğrencilerin Gelecek Planlarına İlişkin Görüşlerinin Analizi ve Değerlendirilmesi

Suriye'deki savaşın yarattığı derin izlere rağmen, Suriyeli göçmenlerin bir kısmı geleceğe dair umut dolu planlar kurmaktadır. Birçoğu, savaşın bitmesiyle birlikte ülkelerine dönmek ve Suriye'nin yeniden inşasında aktif bir rol almak istemektedir. "Ülkeme döneceğim ve Suriye'nin inşasında sorumluluk alacağım," diyen %73,91'lik bir kesim, bu isteği dile getirerek ülkelerine ve halklarına olan bağlılıklarını vurgulamıştır. Öte yandan, %26,09 oranında bir grup ise farklı bir bakış açısına sahiptir. "Hayır, gitmek istemiyorum," diyerek ülkelerine dönmeyi tercih etmeyen bu bireyler, yeni hayatlarına adapte olmuş ve bulundukları ülkede yaşamaya devam etmeyi seçmişlerdir. Bu karar, kişisel ve toplumsal birçok faktöre dayanmaktadır; güvenlik kaygıları, yeni bir hayatın kurulduğu yerle duygusal bağların güçlenmesi ve gelecekte daha iyi fırsat arayışları gibi nedenler bu tercihin arkasında yer alabilir. Dolayısıyla Suriyeli göçmenlerin savaş sonrası geleceğe dair düşünceleri çeşitlilik arz etmektedir. Kimileri ülkelerinin yeniden inşasında yer almak isterken, kimileri ise mevcut yaşamlarını sürdürerek yeni bir düzen kurmayı tercih etmektedir. Bu iki farklı yaklaşım, savaşın bireyler üzerinde ne kadar karmaşık etkiler oluşturduğunu ve göçmenlerin gelecek planlarının bu etkilerle nasıl şekillendiğinin ifadesidir (Tablo 11).

Tablo 11. Suriyeli öğrencilerin gelecek planları

Gelecek Planları	N	%
Savaş bittiğinde ülkeme döneceğim ve Suriye'nin inşasında sorumluluk alacağım	51	73,91
Hayır, gitmek istemiyorum	18	26,09
Toplam	69	100

Suriyeli Öğrencilerin Türk Kültürüne Bakışı: Benzerlikler, Farklılıklar ve Uyum Sürecine İlişkin Görüşlerinin Analizi ve Değerlendirilmesi

Kültür, insanı belirli değerler, anlamlar ve ritüellere bağlayan çok katmanlı bir yapıdır. Kültür, bireylerin toplum içinde edindikleri ve aktardıkları değerler, yargılar, inançlar, semboller ve davranış ölçütlerinden oluşan bir düzen olduğu gibi, bu süreçte ortaya çıkan simgesel ve maddi ürünleri de kapsar. Günümüz kültürü, geçmiş kuşakların deneyimleri ve çabalarının bir sonucu olarak şekillenmekte bununla birlikte mevcut kuşakların katkı ve deneyimleriyle de varlığını sürdürmektedir (Aslanoğlu, 1998, s. 94). İnsanın yaşam pratikleri sonucunda şekillenen bu yapı, zamanla insanın kontrolünden çıkarak, aksine insanı kendi kuralları ve dinamikleri içinde şekillendiren bir sürece dönüşmektedir. Başka bir ifadeyle, insanın varoluşsal yolculuğu, bir kültürel çerçevenin içine doğmasıyla başlamaktadır. Her bireysel başlangıç, belirli semboller, imgeler ve iletişim kodları barındırmaktadır. Bir yaşam biçimi olan kültür aynı zamanda iletişim alanlarını ve olanaklarını da şekillendirmektedir. Algılama, anlamlandırma ve etkileşim süreçleri kültürün oluşturduğu iletişimsel pratiklerin bir yansımasıdır. Tarihsel süreç içerisinde kültürel yapı, toplumsal iletişimi mitler ve semboller aracılığıyla sürdürmüş ve bu unsurlar, kültürün temel taşıyıcıları olmuştur (Göçer, 2022, s. 21). Kültür, anlamlı örüntüler oluşturarak, etkileşimde bulunan öğelerin biçimlenmesini sağlamaktadır. Yeni bir ayırıcı özelliğin kabulü, reddi veya yeniden yorumlanması, önceden var olan kültürel yapılara bağlıdır. Her bir ayırıcı nitelik, toplumun farklı kesimlerine dağılsa da belirli bir toplumdaki bu nitelikler; öğeleri seçen, önemseyen ve birleştiren bir örüntüye dâhil olmaktadır. Bu örüntü, bireylerin farklı hayat tecrübelerini tutarlı davranış modellerinde bütünleştirdiği gibi, tarih boyunca biriken çeşitli öğelere yeni anlamlar katarak onları bir araya getirmektedir (Bock, 2001, s. 96-97; Ünal Erzen

& Eroğlu Yalın, 2011, s. 52). Suriyeli öğrencilerin Türk kültürüne ilişkin görüşleri, ortak noktaları ve farklılıklara işaret etmekte ve uyum süreçlerinin nasıl şekillendiğini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu (%75,36), Türk yemeklerini beğendiklerini bunun yanı sıra, %73,91'lik bir oran, Türk yemeklerine alıştığını belirtmiştir. Türk yemeklerinin kendi mutfaklarına benzediğini düşünenlerin oranı ise %56,52'dir. Bu durum, yemek kültürünün iki toplum arasında kültürel bir etkileşim ve yakınlaşma aracı olarak köprü işlevi gördüğünün göstergesidir. Öğrencilerin %55,07'si Türk kültüründeki örf ve adetlerin, kendi kültürlerindeki örf ve adetlerle uyumlu olduğunu söylemiştir. Katılımcıların %57,97'si, Türk kültürüne ait birçok şeyi bildiğini belirtirken, %53,62'lik bir grup Türk kültüründen etkilendiğini, %33,33'lük bir oran Türk kültürüne alışmakta zorlandığını vurgulamıştır. Bu farklı düşünceler, uyum sürecinde zorlukların da mevcut olduğunu göstermektedir. Türk giyim tarzını farklı bulan öğrencilerin oranı %47,82'dir. Bu farklılıklara rağmen %46,37'lik bir grup, Türk giyim tarzından etkilendiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %36,23'ü giyim tarzlarından dolayı dikkat çektiklerini, %34,78'lik bir grup ise giyim tarzını değiştirmek istediğini belirtmiştir. Yaşam tarzı açısından bakıldığında, %57,97 oranında öğrenci Türk yaşam tarzını tanıma fırsatı bulduğunu ifade etmiş, %47,82'si kendi yaşam tarzlarının Türk yaşam tarzına benzediğini, %56,52 ise Türkiye'deki yaşam tarzını beğendiğini dile getirmiştir. Türk aile yapısını tanıma fırsatı bulanların oranı %55,07'dir. Bu bağlamda %57,97 oranında öğrenci, Türk aile yapısıyla kendi aile yapılarının benzerlik gösterdiğini belirtmiştir. Elde edilen bulgular, aile yapısının iki toplum arasında kültürel yakınlık ve karşılıklı anlayışı destekleyen bir ortak zemin sağladığını göstermektedir (Tablo 12).

Tablo 12. Suriyeli öğrencilerin Türk kültürüne ilişkin görüşleri

	Sayı %			Toplam %
	1	2	3	
Türk yemeklerini beğeniyorum.	52 (75,36)	5 (7,25)	12 (17,39)	69 (100,0)
Türk yemeklerine alışıyorum.	51 (73,91)	8 (11,60)	10 (14,49)	69 (100,0)
Türk yemekleri kendi yemeklerimize benzemektedir.	39 (56,52)	20 (28,99)	10 (14,49)	69 (100,0)
Türk kültürünün gelenek ve görenekleri kendi gelenek ve göreneklerimizle uyumaktadır.	38 (55,07)	20 (28,99)	11 (15,94)	69 (100,0)
Türk kültürüne dair birçok şeyi biliyorum.	40 (57,97)	15 (21,74)	14 (20,29)	69 (100,0)
Türk kültürüne alışmakta zorlanıyorum.	23 (33,33)	26 (37,68)	20 (28,99)	69 (100,0)
Türk kültüründen etkileniyorum.	37 (53,62)	15 (21,74)	17 (24,64)	69 (100,0)
Türk giyim tarzı giyim tarzımızdan oldukça farklıdır.	33 (47,82)	21 (30,44)	15 (21,74)	69 (100,0)
Türk giyim tarzından etkileniyorum.	32 (46,37)	17 (24,64)	20 (28,99)	69 (100,0)
Giyim tarzımdan dolayı dikkat çektiğimi düşünüyorum.	25 (36,23)	26 (37,68)	18 (26,09)	69 (100,0)
Giyim tarzımı değiştirmek isterdim.	24 (34,78)	26 (37,68)	19 (27,54)	69 (100,0)
Türk yaşam tarzını tanıma fırsatı buluyorum.	40 (57,97)	18 (26,09)	11 (15,94)	69 (100,0)

Kendi yaşam tarzımızla Türk yaşam tarzı benzetmektedir.	33 (47,82)	23 (33,34)	13 (18,84)	69 (100,0)
Türkiye'deki yaşam tarzını kendi yaşam tarzımıza göre daha çok beğeniyorum.	39 (56,52)	13 (18,84)	17 (24,64)	69 (100,0)
Türk aile yapısını tanıma fırsatı buluyorum.	38 (55,07)	17 (24,64)	14 (20,29)	69 (100,0)
Türk aile yapısı ile aile yapımız benzetmektedir.	40 (57,97)	18 (26,09)	11 (15,94)	69 (100,0)

1- Katılıyorum 2- Katılmıyorum 3- Kararsızım

Not: Parantez içindeki değerler % oranı ifade etmektedir.

Suriyeli öğrenciler hakkında çalışma yapan pek çok araştırmacıya (Akyol, 2022; Kaya & Keklik, 2022; Ergin, 2016; Karipek, 2017; Şafak Ayvazoglu & Kunuroğlu, 2021) göre, kültürel benzerlikler aidiyet duygusunu ve adaptasyonu olumlu bir şekilde desteklemektedir.

Suriyeli Öğrencilerin Yaşadıkları Çevreye Bakış Açıları İle İlgili Görüşlerinin Analizi ve Değerlendirilmesi

Mekân, insan yaşamında süreklilik arz etmektedir. Bireyler, odadan başlayarak eve, mahalleye, şehre, bölgeye ve ülkeye uzanan iç içe geçmiş katmanlar şeklinde yaşam alanlarıyla çevrilidir. Bu katmanlar, bireyin mekânsal deneyimini ve toplumsal ilişkilerini şekillendirmektedir. Mekânsal etkileşim, insan faaliyetlerinden kaynaklanan her türlü hareket ve akışı belirtmektedir. Bu etkileşim, bireylerin mekânla kurdukları ilişkiyi ve çevrelerindeki diğer bireylerle olan bağlantılarını kapsamaktadır (Tümertekin & Özgüç, 2002, s. 66;70). Mekânın sürekliliği ve mekânsal etkileşim, bireylerin yaşam alanları ve toplumsal ilişkileri üzerinde derin etkiler bırakmaktadır. Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları çevreye yönelik algıları, sosyal uyum, çevresel imkânlar ve yaşam memnuniyeti gibi çeşitli unsurları içermektedir. Göçle birlikte dili, inancı, kültürü, geleneği farklı birey ve topluluklar etkileşime girdiklerinden kültürel uyum sorunları yaşanabilmektedir. Toplumsal uyumun iyi bir şekilde gerçekleşmesi için göç eden bireylerin toplum içinde herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmamaları, sosyokültürel yaşamlarını sürdürecek imkânlar elde etmeleri, yaşamlarını idame edecek istihdam olanaklarına kavuşmaları önemli olan ölçütler olarak sıralanabilir (Bimay, 2020, s. 1934). Elde edilen bulgulara göre, öğrenciler çevrelerine uyum sağlama konusunda olumlu deneyimler yaşamıştır, ancak bazı bireysel farklılıklar da dikkat çekmektedir. Öğrencilerin %71,01'i yaşadıkları çevreyi tanıma fırsatı bulduklarını, %75,36'sı ise çevresindeki insanlardan çekinmeden özgürce hareket edebildiğini belirtmiştir. Bulgular, Suriyeli öğrencilerin sosyal çevreyle etkileşimlerinde ağırlıklı olarak olumlu deneyimler yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Bulundukları çevrenin her türlü imkâna sahip olduğunu düşünen öğrencilerin oranı %68.12'dir. Katılımcıların %75,36'sı mevcut yaşam alanlarından genel olarak memnun olduğunu belirtmiş, %49,28'i Türkiye'nin başka bir şehrinde yaşamak istediğini ifade etmiştir. Bu durum, bazı öğrencilerin mevcut çevrelerinden memnuniyet duymakla birlikte, farklı yaşam deneyimlerine ve yeni fırsatlara da açık bir tutum sergilediklerini ortaya koymaktadır. Katılımcıların %44,93'ü yaşadıkları yerde mecburen bulunduklarını dile getirmiştir. Bu husus, bazı öğrencilerin mevcut çevrelerini isteyerek değil, zorunluluktan dolayı seçmiş olduklarını düşündürmektedir (Tablo 13).

Tablo 13. Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları çevreye bakış açıları

	Sayı %			Toplam %
	1	2	3	
Yaşadığım çevreyi tanıma fırsatı buluyorum.	49 (71,01)	11 (15,94)	9 (13,05)	69 (100,0)
Çevremdeki insanlardan çekinmeden rahat bir şekilde özgürce hareket edebiliyorum.	52 (75,36)	12 (17,39)	5 (7,25)	69 (100,0)
Bulunduğum çevrede her türlü imkânım bulunmaktadır.	47 (68,12)	16 (23,19)	6 (8,69)	69 (100,0)
Burada bulunmaktan memnunum.	52 (75,36)	13 (18,84)	4 (5,80)	69 (100,0)
Türkiye'nin başka bir şehrinde yaşamak isterdim.	34 (49,28)	24 (34,78)	11 (15,94)	69 (100,0)
Burada mecburen bulunuyorum.	31 (44,93)	16 (23,19)	22 (31,88)	69 (100,0)

1- Katılıyorum 2- Katılmıyorum 3- Kararsızım

Not: Parantez içindeki değerler % oranı ifade etmektedir.

Suriyeli Öğrencilerin Sosyal Çevreleri İle İlişkileri ve Türk Toplumuna İlişkin Görüşlerinin Analizi ve Değerlendirilmesi

İletişim, insanın var olmasının temel koşulu olarak ortaya çıkan bir olgudur. Aynı zamanda bireyin fiziksel, psikolojik ve toplumsal yönlerini sürekli olarak yeniden üretmesini sağlamakta ve onun toplumsal varlığını sürdürebilmesi için vazgeçilmez bir unsur olmaktadır. İletişim olmadan bireyin kendini ifade etmesi ve toplum içinde yerini koruması mümkün değildir. Bu bağlamda, iletişim toplumun özüdür. İletişim süreci, insan yaşamında başlangıç ya da son olarak ele alınamayacak kadar iç içe geçmiş ve eşzamanlı bir süreçtir (Göçer, 2022, s. 24). Oskay'a göre iletişim, insanın varlığını sürdürme biçimindeki gelişmelerden çok, onun eylemlerinin bütünüdür (Oskay, 2018). İnsanlar arası iletişim dille sağlanır. İnsanlar, dil aracılığıyla duygularını, düşüncelerini ve ihtiyaçlarını ifade ederek birbirleriyle bağ kurabilirler. Her dil, kendine özgü kuralları olan sosyal bir yapıdır (Ergin, 2009, s. 3). Özyürek (2009) bunu şöyle ifade etmektedir: "Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan doğal bir araç, canlı bir varlık ve toplumun ortak değeri olan bir sosyal yapıdır; temelleri bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli antlaşma ve sözleşmeler sistemidir." Dil, bireyler ve milletler arasında bir anlayış ve iletişim köprüsü kurmaktadır. Suriyeli öğrencilerin sosyal çevreleriyle olan ilişkileri, entegrasyon süreçlerini anlamak ve desteklemek açısından önemli veriler sunmaktadır.

Suriyeli öğrencilerin Türk arkadaşlarıyla sosyal ilişkilerinin şekillenmesinde dil bariyerleri, sosyal etkinliklere katılım ve karşılıklı algılar gibi birçok faktörün etkisi vardır. Öğrencilerin %68,12'si Türk arkadaşlarıyla sağlıklı ilişkiler kurabildiğini söylemiştir. Dolayısıyla, bu durum farklı kültürlerden bireyler arasında etkili bir iletişim ve uyumun geliştiği biçiminde yorumlanabilir. Ancak, %15,94'lük bir kesim, Türk arkadaşlarıyla sağlıklı bir ilişki kuramadıklarını belirtmiştir. Bu kişiler için dil bariyeri, kültürel farklılıklar veya önyargılar gibi faktörler etkili olabilmektedir. Katılımcıların %52,17'si sosyal ilişkilerde sağlıklı iletişim kurduğunu dile getirmiştir. Ancak %42,02 oranındaki bir grup, Türk arkadaşlarıyla ilişkilerinde dil problemi yaşadığını ifade etmiştir. Bu oran, dil bariyerinin göçmenlerin sosyal ilişkilerindeki önemli bir engel olduğunun göstergesidir. Ancak öğrencilerin %34,78'i dil problemi yaşamadığını söylemiştir. Türk arkadaşların destekleyici tutumları ise önemli bir avantaj olarak öne çıkmaktadır. Bulgulara göre göçmen öğrencilerin %71,01'i Türk arkadaşlarından her

konuda destek almaktadırlar. Bu durum, sosyal dayanışmanın önemini vurgulamakta ve sosyal ilişkilerin uyum sürecindeki kritik rolünü gözler önüne sermektedir.

Bulgulara göre, öğrencilerin %55,07'si okul dışı sosyal etkinliklere katıldığını ifade etmiştir. Bu oran, öğrencilerin sosyal çevreleriyle etkileşim kurarak topluma bütünleşme çabalarını ve sosyal etkileşimde bulunma isteklerini yansıtmaktadır. Öğrencilerin %63,77'si öğretmenleriyle sağlıklı bir iletişim kurduğunu vurgulamıştır. Bu da öğretmenlerin yalnızca akademik rehberlik sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda öğrencilerin sosyal entegrasyonlarına da önemli katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin %49,28'i, Türklerin misafirperver olduğunu düşündüklerini belirtirken, aynı orandaki bir grup ise Türklerin kendilerine karşı önyargılı olduklarını düşünmektedir. Bu bulgulara göre, sosyal ilişkilerde olumlu toplumsal deneyimler yanında bazı algısal engeller ve algı farklılıkları da söz konusudur. Öğrencilerin %42,02'si sadece kendi ülkelerinden gelenlerle iletişim kurduğunu söylemiştir. Buna göre bazı öğrenciler, sosyal çevreyle bütünleşmek yerine kendi topluluklarına yönelme eğilimindedirler. Türkçelerini daha iyi hale getirmek için çaba harcadığını belirten öğrencilerin oranı %47,83'tür. Ancak %36,23 oranında bir grup, dil geliştirme konusunda daha fazla çaba harcaması gerektiğine değinmiştir. Verilerden dil bariyerlerinin, sosyal ilişkilerde önemli bir engel olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 14).

Tablo 14. Suriyeli öğrencilerin sosyal çevreleri ile ilişkileri

	Sayı		Toplam	
	1	2	3	%
Türk arkadaşlarımla sağlıklı ilişki kurabiliyorum.	47 (68,12)	11 (15,94)	11 (15,94)	69 (100,0)
Okul dışında sosyal etkinlik ve programlara katılıyorum.	38 (55,07)	16 (23,19)	15 (21,74)	69 (100,0)
Öğretmenimle sağlıklı iletişim kurabiliyorum.	44 (63,77)	12 (17,39)	13 (18,84)	69 (100,0)
Türk arkadaşlarımla sağlıklı iletişim kurabiliyorum.	36 (52,17)	19 (27,54)	14 (20,29)	69 (100,0)
Türk arkadaşlarımla iletişimimde dil sorunu yaşıyorum.	29 (42,02)	24 (34,78)	16 (23,19)	69 (100,0)
Yalnızca Suriyeli arkadaşlarımla iletişim kuruyorum.	29 (42,02)	19 (27,54)	21 (30,44)	69 (100,0)
Türkler bize karşı ön yargılıdır	34 (49,28)	10 (14,49)	25 (36,23)	69 (100,0)
Türkler bize karşı oldukça misafirperverdir	34 (49,28)	21 (30,44)	14 (20,29)	69 (100,0)
Türk arkadaşlarım her konuda bana yardımcı olur.	49 (71,01)	11 (15,94)	9 (13,05)	69 (100,0)
Türkçemi ilerletmek için çok çabalıyorum	33 (47,83)	11 (15,94)	25 (36,23)	69 (100,0)

1- Katılıyorum 2- Katılmıyorum 3- Kararsızım

Not: Parantez içindeki değerler % oranı ifade etmektedir.

Suriyeli Öğrencilerin Ekonomik Durumu: Mücadele ve Destek Dinamiklerine İlişkin Görüşlerinin Analizi ve Değerlendirilmesi

Modern çağda, zorunlu göçlerin etkileri küresel bir boyut kazanmıştır. Çatışma bölgelerindeki insanların göç etmesi, yalnızca yerel değil bölgesel ve uluslararası düzeyde de siyasi, ekonomik ve insani sonuçlar doğurmaktadır. Zorunlu göç olgusu, yerleşik sosyal bağları ve kültürel normları bozar ve bireylerin kaynaklarının ve dayanıklılıklarının sıklıkla test edildiği tamamen yeni bağlamlara psikolojik, sosyal ve ekonomik olarak uyum sağlamasını gerektirir (Martin, 2017; IOM, 2022). Silahlı çatışmaların sonuçları, yalnızca fiziksel yıkımla sınırlı değildir; aynı zamanda bireylerin güvenlik, barınma ve temel ihtiyaçlara erişimlerini de ortadan kaldırmaktadır. İnsanlar, yaşadıkları yerlerdeki çatışmalar nedeniyle hayatlarını ve sevdiklerini koruyabilmek adına evlerini terk etmek zorunda kalmaktadır. Bu süreçte, zorunlu göç eden bireyler, hem kaynak ülkede hem de göç ettikleri bölgelerde sosyal ve ekonomik zorluklarla karşılaşmaktadır. Suriyeli öğrencilerin Türkiye'deki ekonomik durumu, bireylerin yaşam koşulları, maddi destek ihtiyaçları ve toplumsal bütünleşme süreçleri hakkında önemli bilgiler vermektedir. Öğrencilerin %62,32'si ekonomik olarak tüm ihtiyaçlarını karşılayabilecek durumda olduklarını, %43,48'i maddi yardıma ihtiyaç duyduklarını belirtirken bu durum ekonomik eşitsizliklerin varlığını gözler önüne sermektedir. Maddi destek alan öğrencilerin oranı ise %59,42 olup, bu desteklerin birçok öğrenci için temel ihtiyaçlarını karşılamada hayati bir rol oynadığı anlaşılmaktadır. Maddi destek alan öğrencilerin %47,83'ü aldıkları desteğin yeterli olduğunu ifade etmişken, %34,78'lik bir kesim desteğin yetersiz olduğunu söylemiştir. Buna göre maddi yardım, her öğrencinin ihtiyaçlarına göre farklılık arz etmektedir. Suriyeli öğrencilerin %65,22'si, Türkiye'de yaşamın pahalı olduğunu ve bu durumun özellikle eğitim, barınma ve gıda gibi temel harcamalarda zorluklara yol açtığını ifade etmiştir. Ayrıca, öğrencilerin %47,83'ü Türk parasını kullanmada zorluk yaşadıklarını belirtmiştir, bu da ekonomik ve kültürel entegrasyonun karmaşıklığını gözler önüne sermektedir.

Eğitim giderlerini karşılayabilecek durumda olanların oranı %47,83 iken, %18,84 oranında öğrenci bu konuda zorluk yaşadığını söylemiştir. Sağlık hizmetlerine erişimde ise %53,62 oranında öğrenci ücretsiz hizmetlerden yararlandığını ifade ederken, %44,93 oranında öğrenci maddi zorluklarla karşılaştığını dile getirmiştir. Sosyal aktivitelere (kafe, sinema vb.) bütçe ayırabilen öğrencilerin oranı %47,83'tür. Gıda ihtiyaçlarını karşılayacak maddi imkânâ sahip olanların oranı ise %47,82'dir. Dolayısıyla her birey için temel ihtiyaçların karşılanması mümkün görülmemektedir. Barınma ihtiyaçlarını karşılayabilecek durumda olanların oranı %57,97'dir. Ancak, bu konuda zorluk yaşayan bir grubun varlığı, barınma maliyetlerinin öğrenciler üzerinde bir baskı oluşturduğunu göstermektedir (Tablo 15).

Tablo 15. Suriyeli öğrencilerin ekonomik durumuna ilişkin bilgiler

	Sayı %			Toplam %
	1	2	3	
Maddi yönden her türlü ihtiyacımı karşılayabilmekteyim.	43 (62,32)	11 (15,94)	15 (21,74)	69 (100,0)
Maddi olarak yardıma ihtiyacım var.	30 (43,48)	18 (26,09)	21 (30,43)	69 (100,0)
Maddi destek görüyorum.	41 (59,42)	15 (21,74)	13 (18,84)	69 (100,0)
Aldığım maddi desteği yeterli buluyorum.	33 (47,83)	24 (34,78)	12 (17,39)	69 (100,0)

Türkiye'deki hayatın pahalı olduğunu düşünüyorum.	45 (65,22)	11 (15,94)	13 (18,84)	69 (100,0)
Türk parasını kullanmakta zorlanıyorum.	33 (47,83)	25 (36,23)	11 (15,94)	69 (100,0)
Sosyal yaşam için para ayırabiliyorum (kafe, sinema).	33 (47,83)	21 (30,43)	15 (21,74)	69 (100,0)
Eğitim giderlerini karşılayabilecek maddi olanağa sahibim.	33 (47,83)	13 (18,84)	23 (33,33)	69 (100,0)
Sağlık hizmetlerine ücretsiz erişiyorum.	37 (53,62)	18 (26,09)	14 (20,29)	69 (100,0)
Maddi olarak sağlık hizmetlerine erişimde zorluk yaşıyorum.	31 (44,93)	25 (36,23)	13 (18,84)	69 (100,0)
Maddi olanağım gıda ihtiyacımı karşılamaya yeterlidir.	33 (47,82)	22 (31,89)	14 (20,29)	69 (100,0)
Maddi imkânım barınma ihtiyacımı karşılamaya yeterlidir.	40 (57,97)	21 (30,44)	8 (11,59)	69 (100,0)

1- Katılıyorum 2- Katılmıyorum 3- Kararsızım

Not: Parantez içindeki değerler % oranı ifade etmektedir.

Suriyeli Öğrencilerin Türkiye'deki Eğitime Yönelik Deneyimlerinin Analizi ve Değerlendirilmesi

Yükseköğrenim, yüksek kaliteli bireylerin yetiştirilmesinde, bu bireylerin toplumun ihtiyaç duyduğu değişimin sağlanmasında ve demokratik toplumların inşa edilmesinde itici bir güçtür (Cin & Doğan, 2021). Suriyeli öğrencilerin Türkiye'deki eğitim süreçlerine dair görüşleri; eğitim kalitesi, okuldaki etkinliklere katılım, öğretmen desteği, güvenlik hissi, başarı düzeyleri, sosyal entegrasyon, karşılaşılan zorluklar, akademik memnuniyet ve gelecek planları gibi farklı alanlarda çeşitlilik arz etmektedir. Öğrencilerin %72,46'sı Türkiye'nin okul eğitimini beğendiğini ifade etmiştir. Eğitsel faaliyetleri yeterli bulan öğrencilerin oranı ise %47,83 olarak kaydedilmiştir. Bunun yanı sıra, alanlarıyla ilgili gerekli bilgiyi öğrendiklerini belirtenlerin oranı %62,32'dir. Ancak, dersleri anlamakta zorlanan öğrencilerin %78,26 gibi yüksek bir orana sahip olması, dil bariyerlerinin ve adaptasyon zorluklarının etkisini göstermektedir. Derslerini düzenli takip eden (%72,46) ve derslerindeki başarı düzeyinden memnun olan (%63,77) öğrenciler, uyum sağladıklarında başarıya ulaşabildiklerini, öğrencilerin %68,12'si okuldaki aktivitelere rahatlıkla katılabildiklerini belirtmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklere dâhil olması, onların çevreleriyle uyum sağlamalarına katkıda bulunmaktadır. Eğitim, uluslararası öğrencilere yerel topluluklarla daha derin bir bağ kurma ve özdeşleşme yeteneği kazandırabilir (Starkey, 2017). Yerinden edilmiş nüfusların ev sahibi toplumlara entegrasyonu, genellikle acil insani ihtiyaçları ve de uzun vadeli kalkınma stratejilerinin dikkate alınması gereken etkili destek sistemlerine bağlıdır (Betts & Collier, 2017). Suriyeli öğrencilerin büyük bir kısmı, öğretmenleriyle rahatça iletişim kurabilmektedir (%62,32). Öğrencilerin %56,52'si, öğretmenlerin sorunlarını çözmede kendilerine yardımcı olduğunu belirtmektedir. Bu husus, öğretmenlerin öğrencilerin eğitim ve sosyal yaşamındaki rolünün ne kadar önemli olduğunun bir göstergesidir. Her türlü sorunlarını öğretmenlerine anlatabildiklerini belirtenlerin oranı %73,91'dir. Bunun yanında, rehberlik servislerinden yeterli destek gördüğünü ifade edenlerin oranı %57,97'dir. Bu veriler, öğretmenlerin ve rehberlik servislerinin öğrencilerin eğitim sürecindeki sorunlarını çözme ve onları destekleme konusundaki rolünü vurgulamaktadır. Okudukları bölümden memnun olan öğrencilerin oranı %63,77 iken, derslerdeki başarı düzeyinden memnun olduklarını belirtenler de aynı orandadır. Öğrencilerin %57,97'si eğitimlerini tamamlayarak meslek sahibi olmak istediklerini ve

%65,22'si Türkiye'de lisansüstü eğitim yapmak arzusunda olduklarını belirtmiştir. Bu oranlar, öğrencilerin eğitim süreçlerine gelecekteki kariyer hedefleri açısından büyük önem verdiğinin göstergesidir. Öğrencilerin %69,57'si okulda kendini dışlanmış hissettiğini ifade ederken, %46,38'i okulda kendini değerli hissettiğini söylemiştir. Bu durum, sosyal uyum sürecinde bazı zorlukların yaşandığı biçiminde yorumlanabilir. Öğrencilerin sosyal destek mekanizmalarına daha fazla erişim sağlaması, bu tür zorlukların üstesinden gelmelerine yardımcı olabilir. Dil bariyerleri ve akademik gereklilikler, öğrenciler için önemli zorluklar oluşturmaktadır. Dil, kültürün taşıyıcısı ve aktarıcısıdır; bir anlamda kültürün kendisidir. Kültür ve dil, birbirinden ayrı düşünülemez bir bütün oluşturur; biri olmadan diğeri var olamaz. Bu bağlamda, dilin var olduğu her yerde kültür de bulunmaktadır ve dildeki her unsur kültürel birikimden beslenir. Kültür, dil aracılığıyla anlam kazanır ve varlığını sürdürür. Bireyin doğduğu topluma yönelik sosyalleşme süreci, belirli bir dizi kültürel örüntüyü öğrenmesiyle başlar. Öğrenme ve öğretme süreçleri, iletişimle sağlanır ve bu iletişimin temel mecrasını dil oluşturur (Çoban, 2005, s. 24; Göçer, 2022, s. 25-26). Dilin öğrenilmesi, bireylerin yaşam boyunca ihtiyaç duyacakları beceri ve yetkinlikleri kazanmalarını sağlarken, yerel sosyal gruplarla kültürel ve sosyal köprüler kurmalarına da olanak tanımaktadır (Keeley, 2009, s. 3).

Türkçeyi öğrenmek için okulun katkısının olduğunu düşünenlerin oranı %60,87 iken, dil konusunda sivil toplum kuruluşlarından yardım aldığını ifade edenlerin oranı %59,42'dir. Derslerde verilen ödevleri yaparken sıkıntı yaşayanların oranı %62,32 olup, bu durum akademik uyum sürecinde karşılaşılan güçlükleri yansıtmaktadır. Türk öğrencilerle daha sık etkileşimde bulunan Suriyeli öğrenciler, dil becerilerini daha hızlı geliştirmekte ve bu sayede yaşadıkları dil sorunlarını büyük ölçüde azaltmaktadırlar. Okulda kendilerini güvenli ve huzurlu hissettiklerini belirten öğrencilerin oranı %53,62'dir. Ancak, bu oran düşük güvenlik algısına sahip bir grubun varlığını da belirtmektedir. Öğrencilerin %56,52'si ders çalışmak için uygun bir yere sahip olduklarını ifade etmiştir. Bu oran, eğitimin verimliliğini artıran fiziksel ortamların önemini vurgulamaktadır. Suriye'deki eğitimlerinin burada aldıkları eğitim için yeterli bir temel oluşturduğunu düşünenlerin oranı %33,33'tür. Ailelerin eğitimle ilgilenmesi ise öğrencilerin %52,18'i tarafından dile getirilmiştir. Bu durum, eğitimin kişisel ve aile desteği ile şekillendiği biçiminde yorumlanabilir. Okul kurallarına uyduğunu ifade eden öğrencilerin oranı %56,52 iken, %72,46'sı bazı kurallara uymakta zorlandıklarını belirtmiştir. Bu bulgu, farklı kültürel normların ve uygulamaların öğrencilerin adaptasyon süreçlerini etkileyebileceğini göstermektedir. Okulda kendini değerli hisseden öğrencilerin oranı %46,38, bu konuda zorluk yaşayanların oranı %37,68'dir. Bu durumda sosyal destek mekanizmalarının önemine dikkat çekmektedir (Tablo 16).

Tablo 16. Suriyeli öğrencilerin eğitime ilişkin görüşleri

	Sayı		Toplam	
	1	2	3	%
Suriye'deki eğitim hayatımı Türkiye'de rahat bir şekilde sürdürüyorum.	27 (39,12)	21 (30,44)	21 (30,44)	69 (100,0)
Türkiye'nin okul eğitimini beğeniyorum.	50 (72,46)	13 (18,84)	6 (8,70)	69 (100,0)
Eğitsel faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyorum.	33 (47,83)	21 (30,43)	15 (21,74)	69 (100,0)

Alanım için gerekli bilgiyi öğrenebiliyorum.	43 (62,32)	17 (24,64)	9 (13,04)	69 (100,0)
Okuldaki aktivitelere rahatlıkla katılabiliyorum	47 (68,12)	12 (17,39)	10 (14,49)	69 (100,0)
Türkçeyi öğrenmede okulun katkısı vardır	42 (60,87)	7 (10,14)	20 (28,99)	69 (100,0)
Sivil Toplum Kuruluşlarından dil öğrenme konusunda yardım alabiliyorum.	41 (59,42)	10 (14,49)	18 (26,09)	69 (100,0)
İhtiyaç duyduğumda öğretmenlerimle rahatça görüşebiliyorum.	43 (62,32)	14 (20,29)	12 (17,39)	69 (100,0)
Öğretmenlerim sorunlarımın çözümünde bana yardımcı olmaktadır.	39 (56,52)	16 (23,19)	14 (20,29)	69 (100,0)
Sorunlarımı öğretmenlerimle rahatça konuşabiliyorum.	51 (73,91)	11 (15,94)	7 (10,15)	69 (100,0)
Okulumdaki rehberlik servisinden yeterli destek görüyorum.	40 (57,97)	17 (24,64)	12 (17,39)	69 (100,0)
Okuduğum bölümden memnunum.	44 (63,77)	13 (18,84)	12 (17,39)	69 (100,0)
Okulumda kendimi güvenli ve huzurlu hissediyorum.	37 (53,62)	11 (15,94)	21 (30,44)	69 (100,0)
Dersleri anlamakta zorlanıyorum.	54 (78,26)	5 (7,25)	10 (14,49)	69 (100,0)
Derslerimi düzenli olarak takip edebiliyorum.	50 (72,46)	15 (21,74)	4 (5,80)	69 (100,0)
Derslerdeki başarı düzeyimden memnunum.	44 (63,77)	16 (23,19)	9 (13,04)	69 (100,0)
Ders çalışmak için uygun ortamım bulunmaktadır.	39 (56,52)	15 (21,74)	15 (21,74)	69 (100,0)
Suriye’de aldığım eğitimin buradaki eğitimimin temeli için yeterli olduğunu düşünüyorum.	23 (33,33)	26 (37,68)	20 (28,99)	69 (100,0)
Ailem eğitimimle ilgilenir.	36 (52,18)	22 (31,88)	11 (15,94)	69 (100,0)
Okul kurallarına uyarım.	39 (56,52)	14 (20,29)	16 (23,19)	69 (100,0)
Okuldaki bazı kurallara uymakta zorlanıyorum.	50 (72,46)	12 (17,39)	7 (10,15)	69 (100,0)
Eğitimimi tamamlayarak meslek sahibi olmak isterim.	40 (57,97)	24 (34,78)	5 (7,25)	69 (100,0)
Türkiye’de lisansüstü eğitim yapmak istiyorum.	45 (65,22)	11 (15,94)	13 (18,84)	69 (100,0)
Okulda kendimi dışlanmış hissediyorum.	48 (69,57)	10 (14,49)	11 (15,94)	69 (100,0)
Okulda kendimi değerli hissediyorum.	32 (46,38)	11 (15,94)	26 (37,68)	69 (100,0)
Ödevlerimi hazırlarken sorun yaşıyorum.	43 (62,32)	14 (20,29)	12 (17,39)	69 (100,0)

1- Katılıyorum 2- Katılmıyorum 3- Kararsızım

Not: Parantez içindeki değerler % oranı ifade etmektedir.

Sonuç

Suriyeli üniversite öğrencilerinin Türkiye'nin Kilis ilindeki yükseköğretim deneyimleri, kültürel, dilsel, sosyal ve ekonomik pek çok faktörün etkileşimiyle şekillenen çok katmanlı bir süreçtir. Derinlemesine görüşmeler yoluyla elde edilen nitel veriler, öğrencilerin yükseköğretim süreçlerinde çeşitli yapısal ve psikososyal sorunlarla karşı karşıya olduklarını ifade etmektedir. Katılımcıların deneyimlerinden hareketle öne çıkan temel problem alanları; maddi yetersizlik, barınma ve toplumsal uyum sorunları, Türkçeye yeterince hâkim olmama, savaşın neden olduğu psikolojik travmalar, sosyal izolasyon, ev sahibi toplumun kültürel normlarına adaptasyon güçlüğü, akraba ve arkadaşlardan uzak kalmanın yarattığı yalnızlık duygusu ve güvenlik kaygısıdır. Araştırma bulguları, savaş ve göç gibi travmatik yaşantıların öğrenciler üzerinde derin psikolojik etkiler bıraktığını ve bu durumun yalnızca akademik başarıyı değil, aynı zamanda sosyal uyum ve kişisel iyi oluş düzeylerini de olumsuz etkilediğini göstermektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin kendilerini güvende hissettikleri bir ortamda bulunmaları, sosyal çevreleriyle kurdukları destekleyici ilişkiler ve toplumsal kabul düzeyinin artması, olumsuz etkilerin hafifletilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu doğrultuda, savaş travması, göç süreci ve uyum sorunlarının bütüncül bir yaklaşımla ele alındığı psikolojik danışmanlık hizmetleri ve grup temelli destek programlarının yaygınlaştırılması, öğrencilerin psiko-sosyal iyilik hallerinin güçlendirilmesi açısından gerekli görülmektedir. Buna ek olarak, öğrencilerin maddi yetersizliklerle mücadele edebilmesi için burs olanaklarının artırılması, barınma yardımlarının çeşitlendirilmesi ve temel ihtiyaçlara yönelik destek mekanizmalarının bireysel ihtiyaçlara duyarlı bir şekilde yeniden yapılandırılması önem arz etmektedir.

Araştırmanın bulguları, Suriyeli öğrencilerin Kilis'teki yükseköğretim kurumunda genel anlamda olumlu bir eğitim deneyimi yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Katılımcılar, öğretim elemanlarının anlayışlı ve rehberlik edici tutumların ve Türk öğrencilerin sergilediği destekleyici, anlayışlı ve kapsayıcı yaklaşımların, hem akademik hem de sosyal bütünleşme süreçlerinde kolaylaştırıcı rol üstlendiğini belirtmişlerdir. Bu tür sosyal destek mekanizmaları, göçmen öğrencilerin aidiyet hissini artırmakta ve üniversite ortamına uyumlarını kuvvetlendirmektedir. Bununla birlikte, Türkçenin öğrenilmesi ve kullanımı, sosyal ve akademik entegrasyonun temel belirleyicilerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Dil bariyerleri, yalnızca akademik performansı olumsuz etkilemekle kalmamakta, aynı zamanda öğrencilerin sosyal etkileşimlerini sınırlamakta ve gündelik yaşamda iletişim kurmalarını zorlaştırmaktadır. Bu durum, göçmen öğrencilerin hem akademik başarıya ulaşmalarını hem de yerel toplumla sağlıklı ilişkiler kurmalarını engelleyebilmektedir. Dolayısıyla üniversite öncesinde sunulan hazırlık programlarının ve öğrenim süresince sağlanan dil destek hizmetlerinin hem niceliksel hem de niteliksel olarak güçlendirilmesi gerekmektedir.

Kültürel benzerlikler, özellikle yemek alışkanlıkları, örf ve adetler gibi alanlardaki ortak paydalar uyum sürecini kolaylaştırıcı önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır. Katılımcılar, Türk kültürüyle birçok ortak yön bulduklarını ifade etmiş; bu benzerlikler, karşılıklı kabul ve etkileşimi artırarak kültürel uyumu desteklemiştir. Öte yandan, bazı kültürel farklılıkların (örneğin giyim tarzı gibi) öğrenciler tarafından fark edildiği ve bu farklılıkların zaman zaman uyum sürecini zorlaştırabildiği belirtilmiştir. Dolayısıyla kültürel uyum, yalnızca benzerlikler üzerinden değil, farklılıkların tanınması ve saygı çerçevesinde karşılıklı öğrenme süreçleri yoluyla ilerletilebilir. Katılımcıların önemli bir kısmı, yaşadıkları çevreye karşı genel anlamda olumlu bir bakış açısına sahiptir. Sosyal özgürlüklerin kullanımına olanak sağlayan bir ortamda bulunmaları ve çevresel kaynaklara erişim imkânları, öğrencilerin yaşadıkları topluma yönelik

memnuniyetlerini artırmaktadır. Bununla birlikte, bazı öğrenciler farklı şehirlerde yaşama arzusu taşıdıklarını ifade etmiş, bu da göçmen öğrenci deneyimlerinin homojen bir yapıya sahip olmadığını ve bireysel farklılıkların dikkate alınması gerektiğini göstermiştir. Bu bağlamda, yükseköğretim politikalarının esnek, farklılaşan ihtiyaçlara duyarlı ve kapsayıcı bir yapıda kurgulanması gereklidir. Göçmen öğrencilerin sosyal bağlarını güçlendirebilmek ve kültürel etkileşimi artırmak amacıyla üniversitelerde düzenlenen sosyal etkinlikler, gönüllülük faaliyetleri ve topluluk projeleri daha sistematik ve kapsayıcı biçimde teşvik edilmelidir. Ev sahibi toplumda göçmen öğrencilere yönelik önyargıların ve dışlayıcı tutumların azaltılması amacıyla, kültürel farkındalığı artıran seminerler, atölye çalışmaları ve bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmelidir. Bunun yanında eğitim politikalarının kapsayıcı, esnek ve duyarlı bir yaklaşımla yeniden yapılandırılması; göçmen öğrencilerin topluma uyum süreçlerini destekleyecek aynı zamanda toplumsal bütünleşmeyi gerçekleştirmeye katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

- ACLED. (26 Eylül 2023). *Bringing Clarity to Crisis, ACLED Year in Review Global Disorder in 2022*, <https://acleddata.com/2023/01/31/global-disorder-2022-the-year-in-review/#s1> Adresinden Alındı.
- Akbaşlı, S., & Mavi, D. (2021). Conditions of Syrian Asylum Seeker Students in a Turkish University. *International Journal of Inclusive Education*, 25 (7), 763–778.
- Akyol, E. (2022). Political Socialization Experiences of Turkish Citizen University Students of Syrian Origin. *International Journal of Intercultural Relations*, 87, 142–156.
- Al-Shagran, H., Khasawneh, O.M., Ahmed, A. K., Jarrah, A. M. (2015). Post-Traumatic Stress Disorder of Syrian Refugees in Jordan, *International Journal of Liberal Arts and Social Science*, 3 (3): 36-48.
- Anselme, M. L., & C. Hands. (2012). Access to Secondary and Tertiary Education for all Refugees: Steps and Challenges to Overcome. *Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 27 (2): 89–97.
- Arar, K., Kondakçı, Y., Kaya Kasıkcı, S., & Erberk, E. (2020). Higher Education Policy for Displaced People: Implications of Turkey's Higher Education Policy for Syrian Migrants. *Higher Education Policy*, 33(2), 265–285.
- Aslanoglu, R. A. (1998). *Kent Kimlik ve Küreselleşme*, Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Attar, G. E., & Küçükşen, D. (2019). Somehow Familiar but Still a Stranger: Syrian Students in Turkish Higher Education. *Journal of International Migration and Integration*, 20(4), 1041–1053.
- Betts, A., & Collier, P. (2017). *Refuge: Transforming a Broken Refugee System*. Penguin Books.
- Bimay, M. (2020). Suriyeli Sığınmacıların Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Uyum Düzeylerinin Karşılaştırılması: Kilis ve Batman Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(6) 1931-1943.
- Bock, P. K. (2001). *İnsan Davranışının Kültürel Temelleri*. Serpil Altuntek (çeviren). Ankara: İmge Kitabevi.
- Bostancı, P., & Durmaz, E. (2021). Göçle İlgili Planlama ve Kapsayıcı Politikaların Üretilmesinde İstanbul'daki Yerel Yönetimlerin Rolü - İBB Deneyimi, *Göç Dergisi*, 8 (1), 11-21.
- Brance, K., Chatzimpyros, V., & Bentall, R. P. (2024). Social Identity, Mental Health and the Experience of Migration, *British Journal of Social Psychology*, 63:1681–1700.
- Castles, S., de Haas, H., & Miller, M. J. (2014). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. Palgrave Macmillan.
- Cin, F. M. & Doğan, N. (2021). Navigating University Spaces as Refugees: Syrian Students' Pathways of Access to and Through Higher Education in Turkey, *International Journal of Inclusive Education*, 25 (2), 298–312. <https://doi.org/10.1080/13603116.2019.1707309>.
- Cindik-Herbrüggen, E. D., & Demirkol, R. (2021). Almanya'da Yaşayan Türkiye Kökenli Göçmenlerin Sosyal Hayattaki Ayrımcılık Algıları, *Göç Dergisi*, 9 (1), 127-136.
- Coşkun, B. & Kılıç, T. (2019). Sınır Kentlerindeki Suriyelilerin ve Yerleşik Halkın Güvenlik Algıları: Gaziantep, İzmir ve Szeged Örneği, *Göç Dergisi*, 6 (1). 11-36.

- Crea, T. M. (2016). Refugee Higher Education: Contextual Challenges and Implications for Program Design, Delivery, and Accompaniment. *International Journal of Educational Development* 46: 12–22.
- Çoban, S. (2005). *Küreselleşme, Ulus-Devlet Azınlıklar ve Dil*. İstanbul: Su Yayınevi.
- Dereli, B. (2022). Belonging Through Higher Education: The Case of Syrian Youth in Turkey. *Journal of Refugee Studies*, 35(1), 195–219.
- Doyle, L., & G. O'Toole. (2013). *A Lot to Learn: Refugees, Asylum Seekers and Post-16 Learning*. London: British Research Council.
- Dryden-Peterson, S., & Giles, W. (2010). Introduction: Higher education for refugees. *Refuge*, 27 (2), pp. 3-9.
- Eke, E. (2018). *Türk Kamu Yönetimi Açısından Göç Politikası ve Teşkilat Yapısı: Güncel Bir Perspektif*, 21. Yüzyılda Uluslararası Göç ve Mülteciler Bir Türkiye Perspektifi adlı kitap içinde, H. Hüseyin Aygöl ve Erdal Eke (Edt.), Ankara: Nobel, ss, 37-72.
- Ergin, H. (2016). Turkish University Students' Perceptions Towards Their Syrian Classmates. *TED Eğitim ve Bilim*, 41(184).
- Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Ergün, S., & Atay Polat, M. (2022). Göç, Cinsiyet ve İşsizlik Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye'de Gelişme Düzeyine Göre Bölgelerin Kıyaslanması, *Göç Dergisi*, 9 (1), 107-126.
- GİB (Göç İdaresi Başkanlığı). (2023). *Geçici Koruma, İstatistikler*, [https:// www. goc.gov.tr/gecici-koruma5638](https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638). Adresinden alındı
- GİB (Göç İdaresi Başkanlığı). (2025). *Geçici Koruma, İstatistikler*, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>. Adresinden alındı
- Göçer, F. (2022). Kültürün İletişimsel Arketipleri Olarak Mitler ve Sembollerin Toplumsal Büyüsü Üzerine Bir Değerlendirme, *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*, 8 (1), 21-31.
- Gün, M. (2015). Opinions of Instructors About Reading Skills of Syrian Students Learning Turkish. *Educational Research and Reviews*, 10 (10), 1424–1433.
- Harunoğulları, M. (2016a). Suriyeli Sığınmacı Çocuk İşçiler ve Sorunları: Kilis Örneği, *Göç Dergisi*, 3 (1), 29-63.
- Harunoğulları, M. (2016b). Suriyeli Sığınmacıların Kilis Şehrindeki Mekânsal, Kültürel ve Ekonomik Etkileri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (45), 373-396.
- Harunoğulları, M. Süzölmüş, S. & Polat, Y. (2019). Türkiye'deki Suriyeli Üniversite Öğrencileri İle İlgili Bir Durum Tespiti: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 816-837.
- Harunoğulları, M., & Ağcadağ Çelik, İ. (2019). Kilis Yerel Halkının Algısında Suriyeli Sığınmacılar ve Toplumsal Etkileri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12 (67), 581-600.
- Harunoğulları, M. (2023). *Kilis ve Suriyeliler Göçü*, Cumhuriyetin Göçlerle Dolu 100 Yılı 100 Başlıkta Göç Yazıları adlı kitap içinde, Gazanfer Kaya (Edt.), İzmir: Cem Yayınevi, ss. 799-806.
- International Organization for Migration (IOM). (2022). *World Migration Report 2022*. <https://worldmigrationreport.iom.int/what-we-do/world-migration-report-2022> Adresinden alındı
- Karipek, Y. Z. (2017). Asylum-Seekers Experience and Acculturation: A study of Syrian University Students in Turkey. *Turkish Journal of Middle Eastern Studies*, 105–133.
- Kavak, O., & Sakız, H. (2025). Aspects of Refugee Students' Financial Path to Academic Achievement in Higher Education, *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, <https://doi.org/10.1007/s10775-025-09732-8>
- Kaya, O. S., & Keklik, I. (2022). Adjustment Experiences of Syrian Immigrant University Students in Turkey. *Current Psychology*, 41(11), 7751–7761.
- Keeley, B. (2009). *International Migration: The Human Face Of Globalisation*, ISBN 978-92-64-047280 © Oecd 2009, ss.1-7, www.Oecd.Org/Insights Adresinden alındı
- Kozikoğlu, I., & Aslan, M. (2018). Socio-Cultural, Psychological and Academic Problems of Undergraduate Syrian Students in Turkey. *Issues in Educational Research*, 28 (3), 701–719.

- Marginson, S. (2010). Higher Education in the Global Knowledge Economy, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 6962–6980.
- Martin, S. F. (20 December 2017). *Forced Migration and Refugee Policy*, pp 271–303 in Chapter Cite This Chapter Demography of Refugee and Forced Migration Book.
- Monsutti, A. (2005). *War and Migration. Social Networks and Economic Strategies of the Hazaras of Afghanistan*. New York & London: Routledge.
- O'Keeffe, P. & Niyonkuru, S. (2021). Resilience and Empowerment Through Higher Education in Kakuma Refugee Camp: A Conversation, *Global Research in Higher Education*, (4) 1.
- Oskay, Ü. (2018). *İletişimin ABC'si*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Özenç-Ira, G., Üzar-Özçetin, Y. S., & Çelik, S. (2024). What Doesn't Defeat me Makes me Stronger: a Qualitative Study Drawing on The Perspectives of Syrian Refugee University Students in Turkey. *Psychology, Health & Medicine*, 29 (3), 615–630.
- Özyürek, R. (2009). Türk Devlet ve Topluluklarından Türkiye Üniversitelerine Gelen Türk Soylu Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenimlerinde Karşılaştıkları Sorunlar, *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History Of Turkish or Turkic*, 4 (3): 1819-1862.
- Parkinson, T. (2025). Syrian Students in Turkish Higher Education: A Systematic Review And Thematic Synthesis, *International Journal of Educational Research Open*, 8, 100416.
- Seydi, A.R. (2014). Türkiye'nin Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorununun Çözümüne Yönelik İzlediği Politikalar, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 31, ss.267-305.
- Sever, G. (2022). Göç ve Yalnızlık: Psiko-Sosyal ve Ekonomik Sonuçları, *Göç Dergisi*, 9 (2), 225-245.
- Sirkeci, İ., & Eroğlu Utku, D. (2020). Türkiye'nin Kitlese Akınlar Deneyiminin Çatışma Modeli ve 3Ka Ekseninde Değerlendirilmesi, *Göç Dergisi*, 7 (2), 319-342.
- Starkey, H. (2017). *Globalization and Education for Cosmopolitan Citizenship*, in: James A. Banks (Ed.) *Citizenship Education and Global Migration: Implications for Theory, Research, and Teaching*. Washington, DC: American Educational Research Association.
- Stevenson, J., & Willott, J. (2007). The Aspiration and Access to Higher Education of Teenage Refugees in the UK. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 37(5), pp. 671-687.
- Şafak-Ayvazoglu, A., & Kunuroğlu, F. (2021). Acculturation Experiences and Psychological Well-Being of Syrian Refugees Attending Universities in Turkey: A Qualitative Study. *Journal of Diversity in Higher Education*, 14 (1), 96–109.
- Şahankaya Adar, A. & Urhan Çelik, B. (2023). Türkiye'de Uluslararası Göç ve Refah İlişkisi: Kitlese Göçler Üzerinden Bir Değerlendirme, *Göç Dergisi*, 10 (1), 101-118.
- Tapan, İ. (2021). Suriyeli Mültecilerin Malatya İlindeki Coğrafi Dağılışı ile Sosyo-Ekonomik, Mekânsal ve Kültürel Etkileri, *Göç Dergisi*, 9 (1), 137-170.
- Taşar, H. H. (2019). Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerin Yükseköğretim Sorunları: Adıyaman Üniversitesi Örneği, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 160–187.
- Tümertekin, E. Özgüç, N. (2002). *Beşeri Coğrafya (İnsan, Kültür, Mekân)*. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Türkoğlu, M.M., Kayıklık, H., & Karacoşkun, M.D. (2024). Kilis'teki Suriyelilerin Uyum Süreçleri Üzerine Nitel Bir Araştırma, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 133-157.
- UNHCR. (2023). *Global Trends: Forced Displacement in 2023*. <https://www.unhcr.org/global-trends-report-2023> Adresinden alındı
- UNHCR. (2025). *Syria Regional Refugee Response, Situations*, <https://data.unhcr.org/en/situations/syria?> Adresinden alındı
- ÜAK (Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı). (2016). Türkiye'de Yükseköğretim ve Uluslararasılaşma: Mevcut Durum ve Diğer Ülkelerle Karşılaştırma, *Analiz*, Nisan 2016 Sayı: 2.
- Ünal Erzen, M. & Eroğlu Yalın, B. (2011). Siyasal Kültürün Temel Paradigmaları Üzerine: Kültürden, Siyasal Toplumsallaşma, Örgütlenme ve Katılma Süreçlerine Yansınlar, *İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı 41, ss.49-61.

- Wright, L., & W. Plasterer. (2010). Beyond Basic Education: Exploring Opportunities for Higher Learning in Kenyan Refugee Camps. *Refugee*, 27 (2): 42–57.
- Yıldız, A. (2023). Inclusive Approach of Türkiye on Access and Integration of Refugees to Higher Education. *Bilgi*, 107, 197–222.
- YÖK. (2025). *Uyruğuna Göre Öğrenci Sayıları Raporu*, Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sistemi, <https://istatistik.yok.gov.tr/> Adresinden alındı

EXTENDED ABSTRACT IN ENGLISH

Space, Belonging, and Integration: A Thematic Approach to the Higher Education Experiences of Syrian Youth in Türkiye

The aim of this study is to determine the views of Syrian students enrolled at Kilis 7 Aralık University (KIYU) during the 2019-2020 academic year regarding their education, social and cultural relationships, economic conditions, and future plans. The research is based on a field study conducted in Kilis during the fall semester of 2019. The sample group of the study consists of 69 Syrian students who voluntarily agreed to participate, selected from a population of 565 Syrian students. This study utilized a quantitative research method, employing a semi-structured questionnaire developed by the researcher to collect data. The questionnaire was designed using a three-point Likert scale with options "agree (1)", "disagree (2)", and "undecided (3)", and the questions were grouped into five themes: culture, space, social relations, economic conditions, and education. The structured questionnaire consisted of 70 items, and in addition, five open-ended questions were included to explore the challenges faced during the migration process and participants' views on the future. A quantitatively supported qualitative analysis of the answers given to the open-ended questions was made, and the answers were supported with frequencies and percentages. The numerical data obtained were analyzed through frequency and percentage calculations and presented in tabular format. The cultural and social similarities between Syria and Türkiye have greatly facilitated Syrian students' adaptation to life in Kilis. Their perceptions of the environment, including aspects such as social integration, life satisfaction, and available opportunities, indicate positive experiences overall, though some individual differences were observed. While Syrian students find many commonalities with Turkish culture, such as in cuisine, traditions, and lifestyle, differences in areas like clothing styles are more noticeable, reflecting the multifaceted nature of their adaptation process. Students who had frequently traveled between Syria and Kilis before the war found it easier to adjust to the social and cultural dynamics of the city. In terms of education, Syrian students' experiences reveal the influence of their family structures and strong educational values in their decision to pursue studies in Kilis. Although more than half feel safe and valued at school, challenges such as language barriers significantly hinder their academic performance and communication. Despite these obstacles, support from Turkish peers and participation in social activities help their integration. Healthy communication with teachers further aids their academic and social adaptation. Overall, while Syrian students generally have positive educational experiences, difficulties related to cultural differences and social integration persist. Teachers' support and active participation in school activities are crucial for their success, emphasizing the need for more inclusive policies to support their educational progress. Despite the lasting effects of the war, many students remain hopeful for the future and aim to contribute to the reconstruction of Syria once peace is restored in the country.